

Länsstyrelsen
Blekinge

SKÖTSELPLAN

1 (48)

2025-09-29

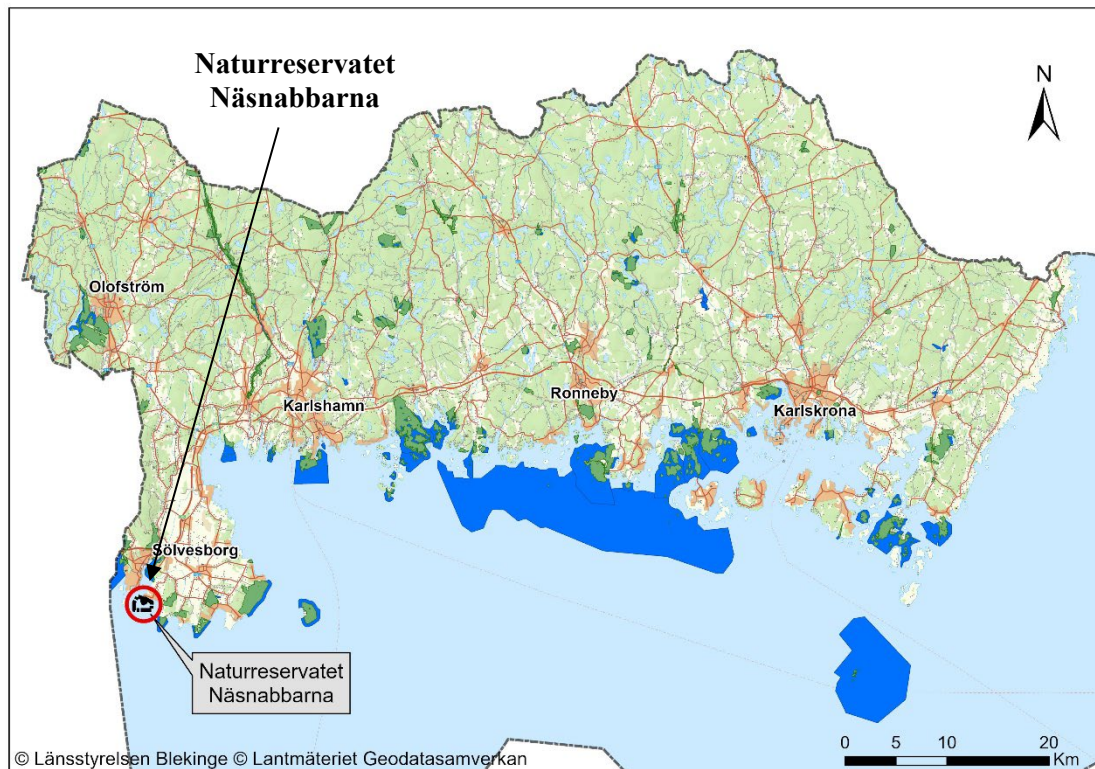
Dnr 511-2293-2021
O Obj. nr. 10-02-115

Beslutsbilaga 3

Skötselplan för naturreservatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Figur 1. Naturreservatet Näsnabbarnas läge i Blekinge län. Grönmarkerade områden är länets naturreservat på land och blåmarkerade områden är naturreservat som sträcker sig ut i vattnet.

Titel: Skötselplan för naturreservatet Näsnabbarna, Sölvesborgs kommun
 Utgiven av: Länsstyrelsen Blekinge
 Planförfattare: Ingegerd Nordahl, Anothai Ekelund
 Beställningsadress: Länsstyrelsen Blekinge
 371 86 Karlskrona
 Tfn: 010-2240000
blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge
 Copyright: Länsstyrelsen Blekinge
 Innehållet i detta dokument får gärna citeras eller refereras till, med uppgivande av källa.
 Foton: Ingegerd Nordahl/Länsstyrelsen, om inget annat anges
 Omslagsbild: Västra och Östra Näsnabben, flygfoto mot norr.
 Foto: Bergslagsbild, maj 2015.

Innehållsförteckning

1. SYFTET MED NATURRESERVATET	5
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	6
2.1 ADMINISTRATIVA DATA.....	7
2.2 NATURFÖRHÅLLANDEN	8
2.2.1 Geologi och topografi.....	8
2.2.2 Vattensystemet	10
2.2.3 Översiktlig vegetationsbeskrivning	12
2.2.4 Djurliv.....	16
2.3 HISTORISK SAMT NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING	17
2.3.1 Det historiska landskapet	17
2.3.2 Nuvarande mark- och vattenanvändning	21
2.4 KLIMATPÅVERKAN	22
2.4.1 Klimatförändringar och klimatscenarier	22
2.4.2 Havsnivåförändringar	22
2.4.3 Vilda kulturväxtsläktingar (Crop Wild Relatives).....	23
2.5 KÄLLFÖRTECKNING	24
3 PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL	25
3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR SKÖTSELN	25
3.2 GENERELLA RIKTLINJER.....	25
3.3 INDELNING I SKÖTSELOMRÅDEN	30
3.4 MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	30
3.4.1 Skötselområde 1: Betesmarker	30
3.4.2 Skötselområde 2: Övriga landområden	36
3.4.3 Skötselområde 3: Marina områden	37
3.5 FRILUFTSLIV OCH TURISM	42
3.5.1 Anordningar för friluftslivet.....	43
4 UTMÄRKNING AV RESERVATSGRÄNS.....	43
5 BRÄNDER OCH BRANDBEKÄMPNING	43
6 JAKT OCH FISKE	44
7 TILLSYN, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	45
7.1 TILLSYN ÖVER FÖRESKRIFTER.....	45
7.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	45
7.3 DOKUMENTATION AV SKÖTSELÅTGÄRDER	45
8 KOSTNADER OCH FINANSIERING	45
9 SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER	45

BILAGOR

- Skötselplanebilaga 1: Översiktskarta
- Skötselplanebilaga 2: Gränser
- Skötselplanebilaga 3: Artlista
- Skötselplanebilaga 4: Topografi och jordarter, landmiljö
- Skötselplanebilaga 5: Naturtyper
- Skötselplanebilaga 6: Markanvändning 1915
- Skötselplanebilaga 7a: Markanvändning 1960
- Skötselplanebilaga 7b: Markanvändning 2025
- Skötselplanebilaga 8: Skötselområden
- Skötselplanebilaga 9: Anordningar för friluftslivet

Förord

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsdokument för skötseln i ett naturreservat. Skötselplanens inriktning bestäms av syftet med reservatet och de föreskrifter som meddelats i reservatsbeslutet. Skötselplanen är vägledande och inte juridiskt bindande. Möjligheterna att genomföra planerade åtgärder är beroende av att Länsstyrelsen har tillgång till de resurser som krävs.

Naturreservatet Västra Näsnabben bildades 2017. Då gjordes ingen skötselplan för reservatet. 2025 har reservatet utvidgats med Östra Näsnabben och marina områden. Denna skötselplan omfattar hela naturreservatet Näsnabbarna.

Figur 2. Drönbild mot öster över området med Västra Näsnabben närmast, därefter Lillevik och Östra Näsnabben. Foto: Robert Ekholm/Länsstyrelsen, maj 2025.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att *skydda geologiskt intressanta och värdefulla naturmiljöer*, att *bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och bevara samt återställa värdefulla terrestra naturmiljöer* i ett kulturpräglad landskap, såsom öppna och trädklädda betesmarker, strandmiljöer och bokskog på två karaktäristiska listerländska uddar med långvarig beteshävd. Syftet är också att *bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda, bevara och vid behov återställa områdets värdefulla marina miljöer*, såsom skär samt grunda mjuk- och hårdbottnar.

Främmande arter, som kan hota områdets naturvärden, ska inte förekomma. Områdets prioriterade naturtyper *kalkgräsmarker (6210)*, *havsstrandäng (1630)* och *näringsrik bokskog (9130)*, ska bevaras i gynnsamt tillstånd. Naturreservatet ska hysa värdefulla strukturer, funktioner och livsmiljöer för prioriterade och andra skyddsvärda arter knutna till ovanstående naturmiljöer. Naturreservatet ska bidra till att skapa förutsättningar för marina arter att förflytta sig och spridas längs kusten. Naturreservatet ska även bidra till att upprätthålla ett nationellt ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden.

Syftet är även att, inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer, tillgodose behovet av områden för friluftslivet, samt erbjuda allmänheten möjligheter till ett rörligt friluftsliv i ett tätortsnära och besöksvärt område med en attraktiv kust- och skärgårdsmiljö med stora skönhetsvärden, samt inbjuda till rika natur- och kulturmiljöupplevelser.

Syftet ska uppnås genom att naturreservatet sköts på sätt som gynnar dess natur- och friluftslivsvärden. I terrestra miljöer vidtas riktade skötselåtgärder, såsom röjning av igenväxningsvegetation i hagmark, utglesning och röjning i träd- och buskskikt, brynskötsel och hamling. Betesmarken hävdas med naturvårdsinriktad betesdrift. Marina miljöer utvecklas i huvudsak fritt och präglas av naturliga processer. Områdets marina preciserade bevarandevärden, enligt Ramverket för marint områdesskydd och Handlingsplanen för Egentliga Östersjön, och andra värdefulla marina naturvärden ska vid behov restaureras samt skyddas mot ny exploatering och annan fysisk påverkan. Marint skräp städas i största möjliga mån bort i havsmiljöer och på stränder. Inom hela naturreservatet bekämpas och övervakas invasiva främmande arter, liksom andra arter, som kan hota naturreservatets naturvärden.

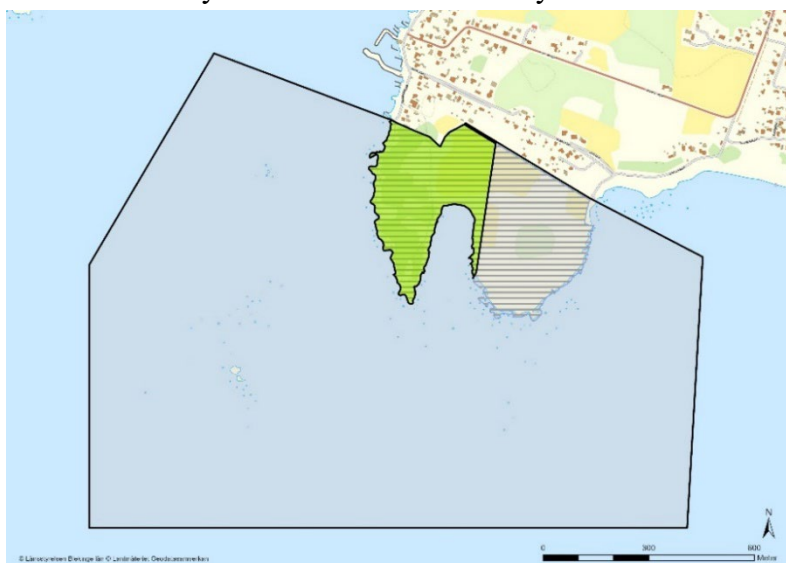
Naturreservatets syfte ska även uppnås genom att bevara och vidareutveckla områdets attraktivitet och tillgänglighet för rekreation och friluftsliv. Åtgärder vidtas också för att informera besökare om områdets naturvärden och kulturhistoriska värden. Naturvärdena är i huvudsak överordnande friluftslivsvärdena.

2. Beskrivning av området

Naturreservatet Näsnabbarna utgörs av de två uddar som är belägna längs i sydväst på Listerlandet i västra Blekinge, samt omgivande havsområde. Såväl Västra som Östra Näsnabben är flacka uddar som höjer sig som högst 4 meter över havet. Näsnabbarna har historiskt varit betesmark, med inslag av slätterängar och mindre ängs- och åkerlyckor. Inom området finns värn från Per-Albinlinjen. Det finns ett gammalt kallmurat fähus. Området innehåller många stenmurar, och avgränsas i norr av en gammal fägata. På Östra Näsnabbens östra sida finns ett flertal äldre båtkåsar och garnhagar.

Mycket höga naturvärden är knutna till områdets kalkgräsmarker med öppna och buskbeväxta betesmarker, som på senare tid varit igenväxta men annars har lång hävdkontinuitet. Även den lundartade bokskogen på den östra nabben har höga naturvärden. Strandzonen runt nabben är relativt stenig, med små inslag av havssträndängsvegetation och driftvallar med ilandflutna alger. I gräsmarkens fältskikt finns ett 20-tal rödlistade hävdberoende arter, såsom luddfingerört, busktörne, backsippa och fläckmaskros, orkidéerna Sankt Pers nycklar, göknycklar och nattviol samt svamparna scharlakansvaxskivling och blårödling. Den EU-listade arten smalgrynsnäcka lever i hagmarkerna. Till rödlistade djur inom reservatet hör silversmygare och strandskata.

Inom naturreservatet finns några små skär. Ungefär 500 meter sydväst om Västra Näsnabbens sydspets ligger Timan och ungefär 300 meter rakt väster om uddens norra del ligger Tre stenar. Ungefär 90% av naturreservatet utgörs av havsvatten. Havet ligger öppet utanför Näsnabbarna vilket gör att kust- och havsmiljöerna periodvis utsätts för kraftig vind- och vågexponering. Havsmiljöerna utgörs av grunda vegetationsklädda mjukbottnar och mosaikartade hårbottnar. Djupet ökar succesivt ner till ungefär 8 meter, med några grundområden omkring revmiljöer och skär. Det finns en allmän farled i väster som når ner till ungefär 9,6 meters djup. På mjukbottnarna växer framför allt den rödlistade kärlväxtarten ålgräs, men även andra kärlväxter, kransalger och alger. På hårbottnarna växer tång- och rödalgsamhällen samt trådformade alger. Vid reservatet sydvästra del finns mindre ytor med blåmusselbäddar med höga täck-

Figur 3. Naturreservatet är markerat med heldragen svart linje. Det tidigare befintliga naturreservatet är grönt. Den utvidgade delen är grå. Natura 2000-område enligt Art- och habitatdirektivet är blåskrafferat.

ningsgrader. De högsta naturvärdena är kopplade till de täta vegetationssamhällena, men även blåmusselbäddarna, då de fungerar som skydd och livsmiljöer samt viktiga födosöks- och rekryteringsområden för många fiskarter och andra vattenlevande organismer. Havsmiljöerna kan även fungera som födosökslokaler och rastplatser för sjöfågel.

Naturreservatet ingår med största delen av landområdet i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet, *SE 0410155 Näsabbarna*. Reservatet är beläget inom område av riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken för såväl naturvård (NK4. Listerlandet-Hanö) som friluftsliv (FK2. Listerlandet-Hanö). Reservatet ligger inom riksintresse Högexploaterad kust. Djupområdet (7,48 – 9,6 m) i den befintliga farleden är utpekad riksintresse för sjöfart.

Reservatet har ett relativt tätortsnära läge och är till viss del ett lättillgängligt och välbesökt område. Särskilt Västra Näsabben är ett populärt och viktigt närströvmråde för boende i Västra Näs och Sandviken. Även fälgatan används flitigt som vandringsled. Området kan nå antingen från hamnen i Västra Näs eller från Sandviken.

2.1 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data.

Objektnamn	Näsabbarna
Objektnummer	10-02-115
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2025-09-29
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen Blekinge
Natura 2000-objektkod	Näsabbarna (SE 0410155) ingår
Kommun	Sölvesborg
Lägesbeskrivning	På Listerlandet 4,5 kilometer söder Sölvesborgs kyrka fågelvägen, cirka 1 mil landvägen
Centrumkoordinater	X: 474111, Y: 6208055 (SWEREF 99 TM)
Kartor	3E2e Sölvesborg
Sjökort	Sjöfartsverket kustkort 74, Skärgårdskort 741
Totalareal (hektar)	Totalt 185,5 hektar (10,4 hektar tidigare beslutat +175,1 hektar utvidgning)
Landareal (hektar) Vattenareal (hektar)	21,6 hektar land (10,4 hektar tidigare beslutat +11,2 hektar utvidgning) 164,2 hektar vatten (164,2 hektar utvidgning)
Fastigheter	Siretorp 7:11, Siretorp S:24, Siretorp S:25, Siretorp S:26, Siretorp S:27, Siretorp S:28, Siretorp S:29, Siretorp S:30. Samt delar av: Siretorp 1:1, Siretorp 5:3, Siretorp 5:5, Siretorp 5:6, Siretorp 5:23, Siretorp 7:2, Siretorp 7:3, Siretorp S:10, Siretorp S:19.
Nyttjanderätter	Bete, jakt, fiske
Naturtyper	Areal (hektar)
Skogsmark Natura 2000	Totalt 0,6 hektar, varav: Näringsrik bokskog (9130), 0,6 hektar
Naturliga fodermarker Natura 2000	Totalt 11,8 hektar, varav: Kalkgräsmarker (6210), 11,8 hektar Havsstrandäng (1630) inslag i strandmiljön
Övriga fodermarker	Totalt 4,9 hektar, varav: Öppen kultiverad gräsmark, 4,9 hektar
Övriga marker	Totalt 4,27 hektar, varav: Strand, 4 hektar Fägata, 0,2 hektar

Marina miljöer Natura 2000 Övriga	Totalt 164,2 hektar, varav: Vikar och sund (1160), 19,6 hektar Rev (1170), 14,2 hektar Biogena rev (1171), 4 hektar Skär, 0,07 hektar Marint vatten, 126,4 hektar
Arter	Skötselplanbilaga 3: Artlista
Prioriterade bevarandevärden:	
Naturmiljöer/Markslag	Kalkgräsmark, grunda mjukbottnar och hårbottnar
Naturtyper	Kalkgräsmarker, strandängar, näringsrik bokskog, vikar och sund samt rev
Marina preciserade bevarandevärden	Vikar och sund, rev, ängar av kärlväxter, ålgräsängar, stora perenna brunalger, rödalgsamhällen, blåmusselbäddar
Strukturer och funktioner	Senvuxna, gamla ädellövträd och hålträd, stående och liggande död ved i olika former och nedbrytningsstadier, död ved i våta/fuktiga miljöer, blommande och bärande träd och buskar, brynmiljöer, stenmurar, sten- och blockrika marker, gräsmarker och strandängar med tydlig betespåverkan, nötkreaturspillning, blottade sandtor med varmt mikroklimat, strandmiljöer med påverkan av vattenståndsväxlingar. Goda livsmiljöer för kärlväxter, svampar, kryptogamer, insekter, fåglar, däggdjur, fiskar och bottenfauna naturligt förekommande i området.
Geovetenskap	Uddarna är drumlinsvansar
Arter	Prioriterade terrestra arter är luddfingerört, flikros, busktörne, liten kärmaskros, scharlakansvaxskivling, blårödling och smalgrynsnäcka. Prioriterade marina arter är ålgräs, blåstång, kräkel och sågång.
Friluftsliv	Naturupplevelse, större sammanhängande område med höga upplevelsevärden, botaniskt intressanta hagmarker, tätortsnära besöksobjekt, vandringsmöjligheter, kulturhistoria, landskapsbild

2.2 Naturförhållanden

2.2.1 Geologi och topografi

Berggrund och jordarter

Listerlandet är ett restbergs- och kritslättslandskap, som geologiskt hör samman med Kristianstadsslätten i nordöstra Skåne. Med restbergen som kärnor har de kvartära landisarna byggt upp drumliner, som på södra delen av Listerlandet sticker ut som uddar i havet. I anslutning till Näsnabbarna har inget ytnära restberg påträffats vid SGU's karteringar, men troligen utgör även dessa uddar drumlinsvansar på läsidesmoräner vid ett överlagrat mindre restberg, eller möjligen vid en hårdare del av kritberggrunden. Kritan är en sedimentär bergart som bildades för cirka 75 miljoner år sedan, avlagrad i en havsvik. Den karbonatrika berggrunden är uppbyggd av skal och fragment från olika havslevande organismer.

Näsnabbarna ligger som högst cirka 4 meter över havet. Näsnabbarnas kritberggrund överlagras av mäktiga moränavlagringar, som lokalt är kalkrika i ytan. Vid en brunnborrning i det gamla fiskeläget Västra Näs, omedelbart norr om reservatsområdet, gick borren genom 2 meter sand och 22 meter morän innan kritberggrunden påträffades. Urberggrunden återfinns sedan cirka 60–80 meter under havsytan. Inom området finns dels glaciala jordarter i form av sandigmoig morän på största delen, dels postglaciala jordarter i form av sand intill Lillevik och Sandviken.

De lösa avlagringarna ovanpå kritberggrunden är huvudsakligen avsatta under eller efter den senaste istiden. Glaciala jordarter har avsatts direkt av landisen eller dess smältvatten, medan postglaciala jordarter avsatts genom omlagring och nybildning efter landisens avsmältning. Under den aktiva landisen blandades äldre jordlager med krossat berg och avsattes som en osorterad morän vid istidens slutskede. Postglacial sand finns på lägre områden (se skötselplanbilaga 4). Den bildades vid svallning av moränen och avsattes vid stränderna, också efter istiden.

Havsbottnens jordarter består av morän, glacial lera och postglacial sand och grus. Vattenområdet utgörs av grunda, mosaikartade mjuk- och hårbottnar. Hårbottensubstratet består av block samt stora och små stenar och mjukbottensubstratet domineras av sand med inslag av grovsand, grus och små stenar. Området närmst strandlinjen samt i viken mellan nabbarna och omkring skären är endast 1 meter djupt. Därefter ökar djupet succesivt ner till ungefär 8 meter. Bottnarna sträcker sig i nabbens förlängning åt sydväst. I västra delen av naturreservatet finns en farled med ett största djup på 9,6 meter.

*Figur 4. Blockrika stränder kantar nabbarna.
Vy från Västra Näsnabben mot Östra Näsnabben.*

Figur 5. Sandiga marker ute på Västra Näsnabben.

Tidigare vattennivåer

Blekinges strandlinje har under förhistorisk tid varierat kraftigt eftersom södra Östersjön genomgått flera olika stadier av sjöar och hav med olika höga vattennivåer. I samband med isens avsmältning för cirka 14 600 år sedan bildades högsta kustlinjen (HK) i Baltiska issjön, som dämtes upp av isen. HK har uppmätts till 55–60 meter över havet i denna del av Blekinge, vilket innebär att hela det aktuella området då låg under vatten. Under nästa period, Yoldiahavet för cirka 11 000 år sedan, hade Östersjön sin lägsta vattennivå under postglacial tid. Då var havsytan cirka 20 meter lägre än idag, vilket innebar att landområdet sträckte sig långt utanför den nuvarande Blekingekusten. Detta var under den arkeologiska perioden paleolitikum, äldre stenåldern.

Längs Blekinges och Skånes kuster i Östersjön finns det på olika ställen på havsbottarna spår från Yoldiahavets lågvattenperiod. Spåren är i form av fossila stubbar, efter de tallskogar som växte där när vattnet stod som lägst, samt torvlager. Bottnarna utanför Näsnaabbarna är inte närmare undersökta, varför man inte vet om där till exempel finns fossila stubbar eller lämningar efter boplatser.

Vattnet var åter högt under Ancylussjöns tid för cirka 10 500 år sedan. Så småningom trängde vattnet åter in över Öresundsområdet och saltvatten kom in i Östersjön för 9 800 år sedan. Det nya saltvattenshav som bildades kallades Littorinahavet. När det var som störst var förbindelserna med Västerhavet betydligt bredare och djupare än nu och salthalten var högre. Havsytans stigning avtog medan landhöjningen fortsatte. Detta ledde till att förbindelserna blev grundare och smalare och allt mindre saltvatten kom in i Östersjöbäckenet. En långsam minskning av salthalten blev följden. Detta senaste av Östersjöns stadier är ett innanhav med bräckt vatten som har förbindelse till Västerhavet via de danska sunden och som har existerat i 3 000 år.

Vid Blekinges kust var vattennivån under flera tusen år (8 000–4 000 år före nutid) över 4,5 m högre än dagens. Det innebär att området vid Näsnaabbarna låg under vatten under flera tusentals år. Höjdkurvan på 5-metersnivån, som syns på flera topografiska kartor, kan ge en bra bild av den dåtida strandnivån. Som högst under Littorinaperioden låg medelvattennivån på cirka 8 meter över havet för ungefär 6 500 år sedan. Detta var under perioden mesolitikum, även kallad mellanstenåldern eller jägarstenåldern.

2.2.2 Vattensystemet

Ungefär 90% av naturreservatets yta utgörs av vatten. Inom naturreservatet finns endast ett fåtal bryggor, längs östra sidan av Östra Näsnaabben. Enligt naturvårdsverkets påverkansanalys (2010) har större delen av naturreservatets strandlinje ingen eller svag exploatering¹, men det finns sträckor med tydlig exploatering, som östra sidan av Östra Näsnaabben och norra delen av Västra Näsnaabben. Fritidsbåtstrafiken bedöms vara mycket låg inom hela naturreservatet, men det finns en frekvent yrkestrafik längs den allmänna farleden (Spättgrund-Sölvesborg) i väster. Längs farleden bedöms det finnas en tydlig till mycket kraftig störning av bottenmiljön samt en tydlig störning längs Östra Näsnaabben. I Lillevik mellan nabbarna mynnar vatten som kommer norrifrån.

¹ Fem exploateringskategorier (ingen, svag, tydlig, kraftig och mycket kraftig exploatering).

Kustvattenförekomster

Naturreseptatet Näsabbarna ligger inom kustvattenförekomsten *Västra Hanöbuktens kustvatten*. Salthalten är mesohalin och ligger på 6–18 psu (g/kg) vid ytan. Vattenutbytet bedöms som högt och omsättningstiden (tiden det tar för allt bottenvatten att bytas ut) uppgår till 0–9 dagar.

Kustvattenförekomsten *Västra Hanöbuktens kustvatten* har måttlig ekologisk status och den kemiska statusen klassas som ”ej god” (VISS, förvaltningscykel 3, 2017–2021). Den kemiska statusen i vattenförekomsten bedöms bland annat utifrån koncentrationen av bromerad difenyleter (PBDE) i fisk. Halten av PBDE överskrider gränsvärdet i fisk i samtliga svenska vattenförekomster, med klassningen ”ej god”. Även gränsvärdet för kvicksilver och kvicksilverföreningar överskrids och har klassningen ”ej god”. Utsläpp av kvicksilver och PBDE har under lång tid skett i både Sverige och utomlands vilket lett till långväga luftburen spridning och storskalig atmosfärisk deposition av dessa ämnen, vilket har en betydande påverkan i vattenförekomster. Kustvattenförekomster påverkas även av läckage och utsläpp av metaller och organiska miljögifter som når kustvattnet via vattendrag, förorenade sediment, reningsverk och industrier.

Negativ påverkan på vattenförekomsternas ekologiska status utgörs bland annat av övergödning, vilket är ett genomgående problem i södra Östersjön, samt av fysisk påverkan. Mänskliga verksamheter som orsakar utsläpp av kväve och fosfor till vattenförekomsten är framför allt jordbruk, men även enskilda avlopp och urbana utsläpp inklusive dagvattnet har stor betydelse. Fysisk påverkan ligger till grund för vattenförekomsternas hydro-morfologiska status och består av tre kvalitetsfaktorer: konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd.

- Konnektivitet avgör spridningsförmågan hos organismer, sediment och organiskt material. God konnektivitet inom och emellan havsområden är en viktig förutsättning för gynnsam bevarandestatus för många organismer. I kustvattenförekomsten *Västra Hanöbuktens kustvatten* är statusklassningen för konnektivitet bedömd till god.
- Kvalitetsfaktorn hydrologisk regim beskriver bland annat tidvattenregim och strömmar. Statusklassningen för hydrologisk regim i *Västra Hanöbuktens kustvatten* är bedömd till hög.
- Morfologiskt tillstånd i kustvatten och vatten i övergångszon beskrivs som det tillstånd en ytvattenförekomst uppvisar vad gäller variation i djupförhållanden, bottenstrukturer och bottensubstrat samt tidvattenzonens struktur i förhållande till referensförhållandet. Kvalitetsfaktorn morfologiskt tillstånd i *Västra Hanöbuktens kustvatten* är bedömd till hög.

2.2.3 Översiktlig vegetationsbeskrivning

Landmiljöer

Naturreseptatet Näsabbarna är beläget i naturgeografisk region 7, *Skånes sediment- och horstområde*. Terrestra naturvärdena är framför allt knutna till hävdade öppna och buskrika hagmarker med artrik flora och fungi, små havssträndängar som påverkas av naturliga vattenståndsvariationer och till lundartad ädellövskog med bok.

I skötselplanbilaga 5 visas en karta med de naturtyper som förekommer inom naturreservatet Näsabbarna.

Områdets hagmarker med Natura 2000-naturtypen *kalkgräsmarker* (6210), ädellövskogsdunge med *näringsrik bokskog* (9130) och de små inslagen av *havssträndäng* (1630) är prioriterade terrestra naturmiljöer.

Näsabbarna domineras av buskrika naturbetesmarker och betade steniga havssträndängar. Största delarna av såväl den västra som den östra nabben tillhör naturtypen *kalk-*

Figur 6. Vålhävdade kalkgräsmarker med rik flora, här med bland annat gullvivor och orkidéer i restaurerad betesmark på Västra Näsabben.

Figur 7. Busktörne är karaktärsart för kalkrika betade strandängar.

gräsmarker och utgörs av såväl öppna som buskrika naturbetesmarker, karaktäriserade av torr- och friskängar med en artrik och hävdberoende flora.

I gräsmarkernas fältskikt växer rödlistade arter som fläckmaskros och backsippa, luddfingerört, backstarr, desmeknopp, backtimjan, ängsnattviol och jordtistel. Andra arter som växer i gräsmarkerna är jungfrulin, ängsskallra, småfingerört, mandelblomma, tjärblomster, brudbröd, bockrot, knölsmörlomma, gullviva, spåtistel, sandmaskros, Sankt Pers nycklar, kattfot, ögontröst, grusbräcka, revfibbla, och göknycklar.

Busktörne växer i frisk till fuktig ängsmark på havsstränder i kalktrakter och förekommer på den övre, lite torrare strandängen. Den är karaktärsart för kalkrika betade strandängar. Vid stranden växer bland annat ältranunkel, kustsaltgräs och revigt saltgräs. Strandzonen runt nabben är relativt stenig, med små inslag av havssträndängsvegetation och driftvallar med ilandflutna alger.

På Näsnabbarna finns flera ängssvampar som är beroende av bete, bland annat den rödlistade arten scharlakansvaxskivling.

I betesmarkernas buskskikt finns bland annat hagtorn, slån, rönn, benved, olvon, en, berberis och flera rosarter, som den rödlistade flikrosen. På uddarna finns också ett relativt ungt i huvudsak lågvuxet trädskikt med ek, bok, ask, apel, fågelbär, björk och asp. På Västra Näsnabben finns flera tidigare ympade aplar. Dessa kan ha haft en viktig roll för jordbrukarna och deras överlevnad i ett kargt landskap.

På Östra Näsnabben finns en bokdominerad trädunga av naturtypen *näringsrik bokskog* (9130) med alm i kanten samt en tall- och grändunga. Längs fågatan, som kantas av stenmurar och sträcker sig från stranden i öster utmed den norra reservatsgränsen, växer en del äldre träd av bok och björk samt hasselbuskar och snår av björnbär bland annat. Där fågatan viker av mot sydväst en bit ut mot Västra Näsnabben växer en rad med gamla hamlade pilar, delvis med ihåliga stammar. På norra delen av Västra Näsnabben står några äldre, grova vidkroniga ekar.

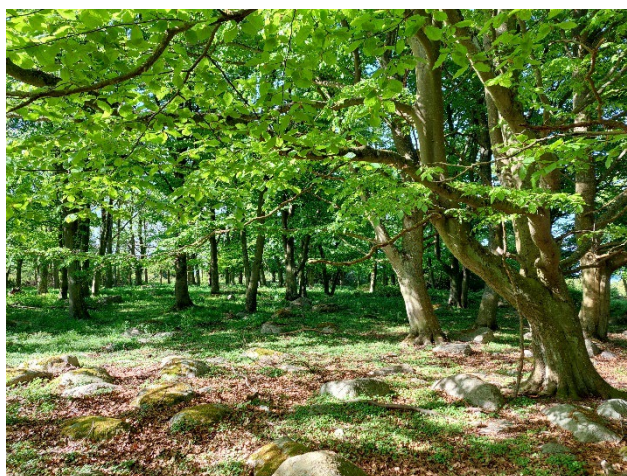
Det finns mycket höga naturvärden knutna till områdets kalkgräsmarker med öppna och buskbevuxna betesmarker, som på senare tid varit igenväxta men annars har lång hävdkontinuitet. De senaste åren har gjorts restaureringar i form av buskröjningar och betestrycket har ökat. Restaureringarna sker inom EU-projektet LIFE RestoRed.

Figur 8. Ängssvampar, som denna vaxskivling, är beroende av bete, att marken hävdas.

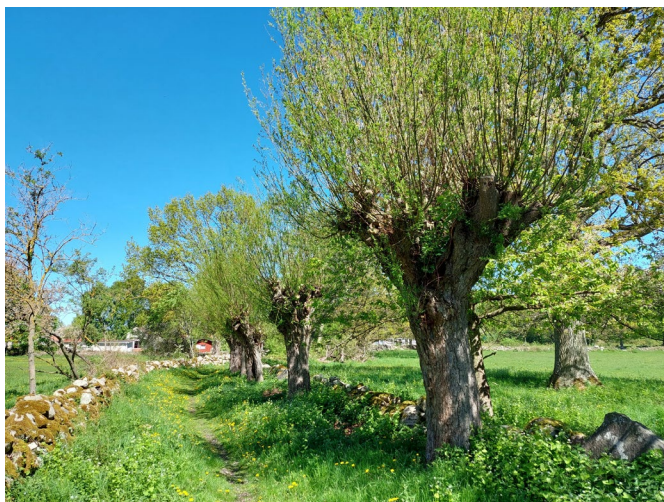
Figur 9. Tidigare ympade aplar på Västra Näsnabben.

Figur 10. Bokskogsdungen på Östra Näsnabben.

Figur 11. Fägatan längs reservatets norra gräns. Den inramas av stenmurar och kantas av träd och buskar.

Figur 12. En rad med gamla hamlade pilar längs fägatan på Västra Näsnabben.

I betesmarken på norra delen av Östra Näsnabben finns fuktstråk och delar som vattenfylls vid riklig nederbörd/högvatten. I södra delen av betesmarken innanför Lillevik, närmast viken, bildas vattensamlingar vid riklig nederbörd/högvatten. Länsstyrelsen planerar ett våtmarksprojekt här genom att anlägga dammar. Betesmarken med öppen

Figur 13. Hagen där våtmarksprojektet planeras.

gräsmark (tidigare åkermark) mellan Västra och Östra Näsnabben anses som en lämplig plats för anläggning av småvatten för strandpadda samt reningsvåtmark för fördröjning av dagvatten. I dagsläget finns det ett öppet dike, kallat Norra diket, som ansluter norrifrån och passerar under fägatan och vattnet rinner kulverterat genom betesmarken ut i viken. Det finns även ett dike, kallat Västra diket, som ansluter från nordväst och passerar under den västra fägatan för att mynna i beteshagen.

Vattenmiljöer

De grunda vegetationsklädda mjukbottnarna och mosaikartade hårdbottnarna skapar mycket goda förutsättningar för ett rikt växtsamhälle. På mjukbottnarna utgörs undervattensvegetationen framför allt av variationsrika kärlväxtsamhällen med inslag av kransalger, som borststräfsse, och alger, som frilevande blåstång och sudare. Resultat från en vegetationsinventering från september 2015 och modellerade data (Marmoni²) visar att kärlväxtarten ålgräs är den mest förekommande växten inom naturreservatets

² Marmoni (metoder för marin miljöövervakning) är ett verktyg med modellerade data som kan användas för marinbiologisk mångfald och för regional övervakning i Östersjön.

havsområde (figur 14). Ålgräset växer i mycket täta (25–100% täckningsgrad) och högvuxna bestånd och kan även förekomma tillsammans med andra kärlväxter som borstnate, hårsärv, skruvnating och ålnate. Ålgräs bedöms som sårbar (VU) enligt nationella rödlistan, och enligt Helcom³ bedöms mjuka bottnar med en dominans av ålgräs i Östersjön som nära hotad (NT). Under de senaste 50 åren har utbredningen av ålgräs minskat med mer än 25% i Östersjön. Ålgräs är en mycket viktig nyckelart som kan bilda vidsträckta ängar. Ålgräsängarna är nyckelbiotoper, som utgör artrika habitat för många fiskarter och andra vattenlevande organismer. De högsta värdena är kopplade till ängar med en täckningsgrad på minst 25%. Det finns ingen, eller sparsam, vegetation längs farleden i väster.

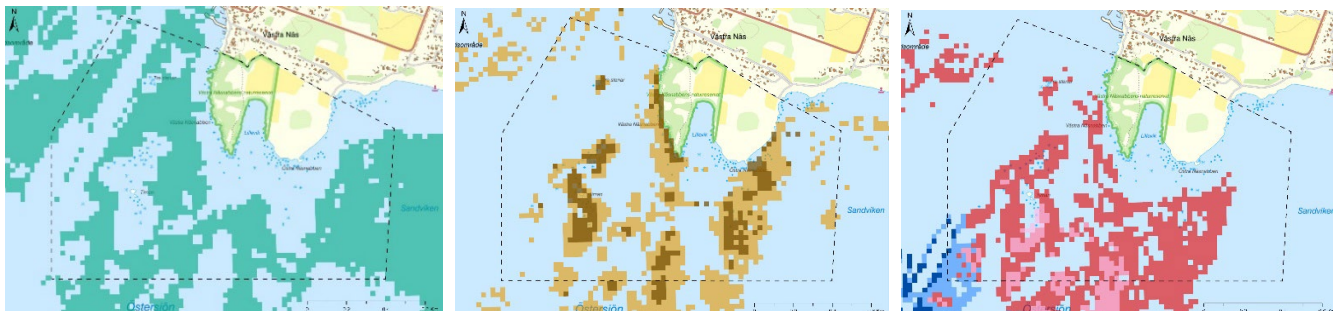
Figur 14 och 15. Ålgräsäng (till vänster) och blåstångbälte (till höger) vid Listerlandets nabbar.
Foto: Länsstyrelsen.

På hårdbottnarna växer perenna och trådformiga alger. De perenna brunalgerna utgörs av sågtång och blåstång medan de perenna rödalger utgörs av bland annat kräkel och släkten av kilrödblåd/rödblåd. Tång är vanligt vid måttligt exponerade miljöer och förekommer vid alla djup (0–8 m) på större delen av naturreservatets hårbotten (figur 15). Sågtång är den mest förekommande tångarten och dominerar även de djupare delarna av tångbältet. I Blekinge lever sågtången nära sin nordligaste utbredningsgräns då arten inte klarar av att växa i låg salinitet (minst 7‰).

Rödalger domineras av kräkel som har ungefär samma utbredning som sågtången (figur 16). Rödalger klarar av att leva i miljöer med mindre ljusstillgång och växer ofta under tångbältet, på större djup. Rödalger växer även tillsammans med blåmusselbäddarna (figur 17). Kräkel, rödblåd samt blå- och sågtång är nyckelarter i Östersjön som kan bilda nyckelbiotoper om arterna växer i täta samhällen, med de högsta ekologiska funktionerna kopplade till täckningsgrader på minst 25%. Tången utgör substrat för andra alger och nyttjas som skydd, rekryteringsområden och födosöksområden för fisk såväl som för andra vattenlevande djur. Även fåglar nyttjar dessa miljöer som födosöksområden. Enligt forskning utnyttjar upp till 70% av alla Östersjöns arter blåstångssamhällen under åtminstone en del av sin livstid.

³ Helsingforskommissionen (HELCOM) är en regional miljökonvention för Östersjöområdet, vilken syftar till att skydda Östersjöns marina miljöer.

Förutom att utgöra habitat har alg- och kärlväxtsamhällen vattenrenande samt klimat- och vattenreglerande funktioner. De täta växtsamhällena binder en stor mängd koldioxid och näring, vilket lindrar effekter av klimatförändring och övergödning. Kärlväxtsamhällen minskar erosion och dämpar vågor genom att stabilisera bottensediment med ett utbrett nät av rhizom och rottrådar, vilket bidrar till ett effektivt skydd mot kusterosion och minskad risk för översvämningar.

Figur 16. Kartorna visar modellerade data (Marmoni) av förutsättning för förekomst av viktiga nyckelarter i Östersjön inom och omkring naturreservatet Näsabbarna (svartstreckad linje):

Arter

ålgrens >10% täckningsgrad (grön)

sågtång (ljusbrun)

Blåstång >25% täckningsgrad (brun)

kräkel >25% täckningsgrad (röd)

rödblåd/kilrödblåd (rosa)

blåmussla >25% täckningsgrad (mörkblå)

blåmussla >10% täckningsgrad (ljusblå)

© Länsstyrelsen Blekinge © Havs- och Vattenmyndigheten © Lantmäteriet Geodatasamverkan

2.2.4 Djurliv

Landmiljöer

På Näsabbarna har främst mollusker, småfjärilar och grodor inventerats. 19 olika molluskararter har påträffats, bland annat de hävdgynnade och ovanliga arterna ängspuppsnäcka, hedcylindersnäcka och smalgrynsnäcka. Den sistnämnda är listad i EU's habitatsdirektiv, bilaga 2. Smalgrynsnäckan förekommer bland annat i rika, ganska torra ädellövskogar, på kalkpåverkade torrbackar, i kalkkärr och på kalkfuktängar. Den har idag relativt stor utbredning i Sverige, särskilt i kustzonerna, men kräver ändå särskild hänsyn eftersom den är starkt beroende av kontinuitet och stabila förhållanden i markförnaskiktet. Den rödlistade fjärilen silversmygare förekommer här. Den gynnas av bete i lagom omfattning, men alltför intensivt bete skapar oönskade effekter då fjärilshonan endast lägger sina ägg på orörda tuvor av fårsvingel.

Näsabbarna hyser bara en registrerad grodart, vanlig groda. Det finns gott om rådjur och hare och även räv finns i området. Fågellivet är rikt längs kusten, men områdets fågelliv är inte närmare studerat. Näktergalen är en karaktärsart i buskmarkerna och utmed stränderna söker änder och vadare föda.

Vattenmiljöer

Mycket är fortfarande okänt beträffande Näsabbarnas havslevande djur då det inte har utförts riktade inventeringar på djursamhället inom reservatet. Dock finns det lämpliga miljöer som har goda förutsättningar att fungera som habitat och rekryteringsområden för kustlevande rovfisk, som gädda och abborre. Enligt Marmoni finns det rekryteringsområden för gädda och abborre i Sandviken och i intilliggande Sölvesborgsviken. Dessa

fiskarter är viktiga nyckelarter för Östersjön med hög ekologisk funktion som påverkar hela ekosystemet. Rovfisk har en betydande effekt på tillståndet hos habitatbildande undervattensvegetation genom att de kontrollerar bestånden av småfisk, vilket i sin tur har betydelse för små herbivorer (växtätare) som håller kvävande påväxtalger under kontroll. Inom reservatet finns det även lämpliga rekryteringsområden för sill, som leker ovanför rev samt sand- och grusbottnar. Enligt underlag (FINFO 2011:3) finns det lek-områden för sill i Sölvesborgsviken. Även sillen är en nyckelart för Östersjön med hög ekologisk funktion då arten utgör föda för många fiskarter, marina däggdjur och sjöfåglar.

Marmoni visar att det även finns förutsättningar för förekomst av bottenfauna, exempelvis blötdjur (som blåmussla och östersjömussla), kräftdjur (som märlkräftor), havsborstmaskar (som bakborstig rovmask och rygghuvudmaskar) och gördelmaskar (som fåborstmaskar), vilket indikerar friska botten och strukturer med höga naturvärden och hög ekologisk funktion. Blåmusslorna finns i sydvästra delen av reservatet och bildar musselbäddar med täckningsgrader på minst 10%, men når även täckningsgrader om minst 25% på vissa lokaler.

Figur 17. Blåmusselbädd med rödalger.
Foto: AquaBiota Water Research.

Täta blåmusselbäddar (>25% täckningsgrad) är nyckelbiotoper som har höga förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Blåmusselbäddarna bildar variationsrika tredimensionella mikrohabitat där ett flertal andra arter finner livsmiljöer (figur 17). Här finns skydd och mat för en lång rad andra ryggradslösa djur, som andra blötdjur, kräftdjur och olika maskar. Även blåmusslan i sig hör till Östersjöns nyckelarter och utgör föda för bland annat plattfiskar och dykänder. Blåmusselbäddar bidrar även till andra ekosystemtjänster då de har vattenrenande- och reglerande funktioner. Blåmusslor kan filtrera stora volymer vatten och minska erosion genom att stabilisera botten sediment, vilket i sin tur kan bidra till bättre vattenkvalitet.

2.3 Historisk samt nuvarande mark- och vattenanvändning

2.3.1 Det historiska landskapet

De första människorna kom troligen till Listerlandet relativt snart efter att landisen och vattnet börjat dra sig tillbaka, men de påverkade landskapet i mycket liten omfattning och lämnade få spår efter sig. De äldsta kända arkeologiska fynden på Listerlandet är från jägarstenåldern, (cirka 10 300–4 200 år före Kristus, f Kr) och har preliminärt daterats till perioden 7 400–5 200 f Kr. Från tiden för övergången till bondestenålder (cirka 4 200–1 800 f Kr) är fynden fler och ett stort antal säsongsbosättningar har påträffats i anslutning till den dåtida strandlinjen, som stod något högre än dagens. Näsnabbarna låg då under vatten i Litorinahavet. Inom reservatsområdet på Näsnabbarna finns inga registrerade fornlämningar. Däremot finns det vid Sandviken, strax nordost om Näsnabbarna, ett omfattande boplatsskomplex kallat "Siretorps sandbackar", från en lång

tidsperiod från Erteböllekulturen (cirka 5 200–4 200 f Kr) till den gropkeramiska kulturen (cirka 3 200–2 600 f Kr).

Under bronsåldern (1800–500 f Kr) utvecklades en livskraftig bondekultur på Listerlandet och boplatzlämningarnas tyngdpunkt hade flyttats inåt landet. Det ursprungligen ambulerande jordbruket upphörde i stort sett under järnålderns (cirka 500 före Kristus–1 050 efter Kristus) senare del. Bebyggelselägena permanentades och markerna delades in i inägo- och utmarker.

Östra och Västra Näsnabbarna är de västligaste uddarna på Listerlandet och de hörde till Siretorps by i Mjällby socken. Namnet *Siretorp* (nämnt 1624) har kvinnonamnet *Sighridh* i förleden. Efterleden *torp* betyder 'nybygge, utflyttargård'. De äldre torpnamnen etablerades under vikingatidens slutskede och tidig medeltid (kring 1000- och 1100-talen). Näsnabbarna har under lång tid sannolikt främst nyttjats för bete. I viss mån har marken även använts för slätter och uppodling av tillfälliga åkerlyckor.

Studier av Lantmäteriets historiska kartor över området ger en del information om historisk markanvändning, med nedslag vid olika tidpunkter. Den äldsta kartan över området är en geometrisk avmätning från år 1754 (Laga delning för Mjällby socken Siretorp nr 1–15). På kartan står det "Geometrisk Charta Öfwer Samfälte Skog och Marken till byarne Siretorp, Mörby och Istaby". Den visar "Wästranäs Lyckorna" norr om Lillevik

(som No 142 hade del i) och intill vikens östra strand samt några lyckor på Östra Näsnabbens norra del, omgiva av symboler för buskar (se figur 18).

Marken märkt D. har följande beskrivning: "Betesmark utan Bokeskog, beväxt med ahle och någon biörckskog samt törnebuskar". Lyckorna märkta R var enligt beskrivningen Siretorps bys "Kastejord", kastelyckor som brukades "efter behag och jordens styrka vart 4:e, 5:e och 6:e år". Enligt "Skogslagets berättelse" var de urgamla och skattlagda för hemmanens räkning.

Enligt kartan 1754 benämndes området Västra Näs. Ett *näs* är en landremsa, landtunga eller udde med vatten på båda sidor. *Nabbe* är en landudde som skjuter långt ut i havet. Så benämningen *Näsnabben* kan tyckas

Figur 18. Utsnitt ur den äldsta kända kartan över Näsnabbarna, en geometrisk avmätning från år 1754 som visar samfällad skog och mark. Här ses Wästranäs Lyckorna (beige märkta R), som var uppodlade på utmarken, och betesmarken (grön med busksymboler märkta D).

dubbeltydigt, eftersom både näs och nabbe kan betyda udde. Nabbe är i alla fall en listerländsk benämning på udde.

Siretorp var en stor by, enligt lantmäterihandlingarna med så många som åtminstone 15 hemman vid storskiftets början år 1807. Alla var kronoskattehemman⁴. Med andra ord var dessa brukare självägande bönder. Kartan som upprättades i samband med Siretorps bys storskifte år 1807 (10-mjä-20) visar inhägnade åkerlyckor och ängar på reservatets sandiga marker, det vill säga på samma platser som tidigare. Utmed Östra Näsnabbens östra strand fanns även en inhägnad samfälld garn- och båtplats.

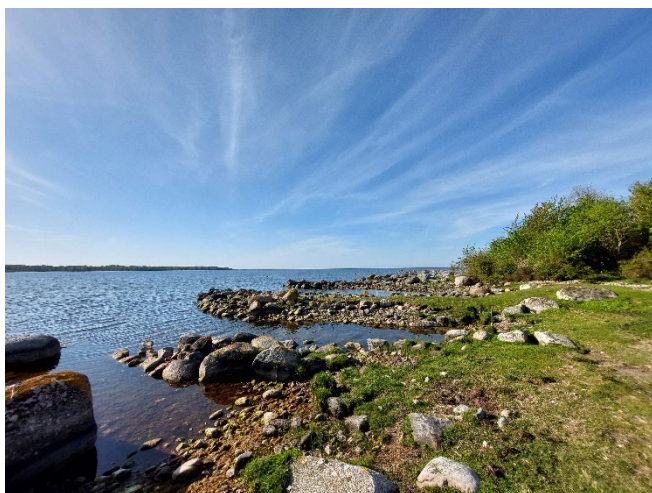
Vid byns laga skifte år 1843 (Lantmäterienheten, 1843) hade arealen inhägnad åker- och ängsmark minskat något jämfört med hundra år tidigare (se figur 19). Det största ängsgärdet, på sandmarkerna norr om Lillevik, kallades Månsaheijan. Det var så kallat "sidlänt äng", alltså fuktig äng. Ängen var inhägnad från kringliggande steniga moränmark som betades. Namnet *heija* antyder att området även betades efter slåttern. På Östra Näsnabben fanns en inhägnad åkerlycka på sandjord i nordost samt den inhägnade samfällda fiskeplanen. Längs stranden syns flikar som lär vara båtåsar. Kartan visar två tidskikt, med markanvändningen före skiftet och hemmansindelningen efter skiftet, markerad med de raka linjer lantmätaren ritat på kartan. Ofta anlades stenmurar längs de nya gränserna. När laga skifte var gjort hade byns ägor delats in i ännu fler hemman/ägor än förut, 26 stycken, och varje hemman fick tre skiften mark.

Figur 19. Utsnitt ur laga skifteskartan för byn Siretorp år 1843. I betesmarken fanns inhägnade områden som ängsgärdet Månsaheijan (grönt) innanför Lillevik, åkerlycka (gult) och den samfällda fiskeplanen (rosa).

Här kan man känna igen dagens fastighetsindelning. På kartan är skiftet på Västra Näsnabben markerat P och Östra Näsnabben Q (se figur 19). Marken till P och Q hade tidigare tillhört hemman No 142. På kartan är även inritad en ny fägata vid Östra

⁴ *Kronohemman* ägdes av kronan (staten) och lejdades ut till åbor (bönder) eller var boställen för officerare, fogdar och andra statliga tjänstemän. *Skattehemman* ägdes och brukades av en självägande bonde som betalade jordeboksskatt (ränta) till kronan. *Kronoskatte* i sin tur betecknar ett tidigare kronohemman som köpts till skatte.

Figur 20. Gamla stenlagda båtkåsar vid Östra Näsnabbens östra strand. Intill finns smala skiften med garnhagar.

Näsnabben längs den gräns som numera är reservatets nordliga gräns. En notering på kartan visar att Litt P = R nr 7² och Litt Q = R nr 7³. Dessa fastighetsbeteckningar har följt med fram till idag, då ett stycke norr om Västra Näsnabben har beteckningen 7² medan hela Östra Näsnabben, förutom garnhagarna, har beteckningen 7³. Fiske-läget Västra Näs nordväst om reservatet fick inte fast befolkning förrän vid mitten av 1800 talet, men där hade troligen funnits säsongsbostäder långt tidigare.

Skiftena ledde till en omfattande uppodling och enligt den gamla ekonomiska kartan, Häradskartan från 1915, fanns endast en mindre hårdvallsäng kvar på Näsnabbarna, medan huvuddelen av 1807 års slåtterängar ställts om till åker (skötselplanbilaga 6). Markanvändningen på övriga delar har inte angivits, men sannolikt beteshävdades dessa fortfarande. På Västra Näsnabben stod lövträd på en åkerholme och på Östra Näsnabben fanns några mindre lövträdsdungar, där det även finns träddungar idag. Fägatan längs reservatets norra gräns hade förlängts västerut och ett stycke ut mot Västra Näsnabben. Här syns fägatan som en förlängning av Sandviksvägen, som slutade nere vid båtkåsarna. Fägatan, som kallas Vångavägen, slutade enligt uppgift tidigare vid fähuset, beläget mitt på östra nabbens nordligaste del.

Figur 21. Flygfotot över Näsnabbarna med vy mot norr. Här syns tydligt strukturer i landskapet, såsom stenmurar, öppna eller busk- och trädbevuxna marker. Än idag känner man igen öppna marker från 1750-talets Wästranäs Lyckorna och 1840-talets Månsaheijan (Fig. 18 och 19). Sedan fotot togs har restaureringsröjningar gjorts på Västra Näsnabben.
Foto: Bergslagsbild 20150, maj 2015.

Ortofotot från 1960 visar att Näsnabbarnas betesmarkerna hade spridda buskar och på Östra Näsnabben även träddungar. Det fanns åkermark på en utbredd yta innanför Lillevik samt lite i öster, på samma områden som Häradskartan visade tidigare. I skötselplanebilaga 7a kan 1960-talets ortofoto jämföras med dagens (år 2025), i skötselplanebilaga 7b. Fähuset syns på 1960-talsfotot.

Här kan nämnas om Östra Näsnabben att på 1960 talet och framåt användes ängarna för den årliga höskörden till djuren. Grannbarnen gavs då tillfälle att åka med Nisse, dåvarande markägaren, på det av hästen dragna hölasset. Nisse körde även ut till kusten och samlade tång, som gav näring till åkrarna. Hästen användes i arbetet med att hålla betesmarkerna öppna, bland annat genom att en snara lades runt en, slån eller vildros som drogs loss. Enligt uppgift från lokalbor kallas Östra Näsnabben för Nissanabben och Västra Näsnabben för Månsa Nabbe efter tidigare ägare av markerna. Den västra delen av fägatan kallas Lillstigen.

Figur 22. En äldre byggnad som är ett kallmurat fähus.

Figur 23. Ruin med stenmurar troligen efter ett liknande uthus som det till vänster.

2.3.2 Nuvarande mark- och vattenanvändning

Huvuddelen av Näsnabbarna hävdas idag som betesmark. Reservatets landdelar domineras av buskrika naturbetesmarker och betade havsstrandängar, med inslag av kultiverade betesmarker, en bokskogsdunge och en talldunge samt gamla grova ekar och en pilallé. Stenmurar och en välbevarad fägata är tydliga spår av äldre tiders hägnadssystem. Fägatan, även kallad Vångavägen, brukas i den östra delen av kreatursägare för transporter. Den används även av gående, liksom västra delen av fägatan, kallad Lillstigen. Den gamla samfällda fiskeplanen på Östra Näsnabben nyttjas fortfarande som båtuppläggningsplats och i strandkanten finns stenkåsar som används till lokalbefolkningens småbåtar.

Det finns ett äldre kallmurat fähus och en ruin med murar som kan ha tillhört ett liknande uthus. En fiskebod med tillhörande båtkåse finns också. På båda uddarna är några äldre militära anläggningar, i form av värn från Per-Albinlinjen, belägna. Dessa används inte längre.

Figur 24. Västra Näsnabben är ett populärt strövmråde och det finns markerad vandringsled runt udden.

Näsnabbarna är ett tätortsnära och besöksvärt område med en attraktiv kust- och skärgårdsmiljö med stora skönhetsvärden. Särskilt Västra Näsnabben är ett populärt och viktigt närströvmråde för boende i Västra Näs och Sandviken. Det går en markerad stig runt udden. Även fälgatan används flitigt som vandringsled. Det finns ett vindskydd med grillplats ute på Västra Näsnabbens södra del. Området kan nå antingen från hamnen i Västra Näs eller från Sandviken.

2.4 Klimatpåverkan

2.4.1 Klimatförändringar och klimatscenarier

De pågående klimatförändringarna innebär att torka och värmeböljor kommer att bli allt vanligare. Under referensperioden 1971–2000 var antalet *högsommardrygn* per år för Blekinge län 13,4 enligt SMHI. Om klimatet utvecklas enligt utsläppsscenario RCP 8,5 kommer antalet högsommardrygn att öka med ytterligare 21,8 dygn för perioden 2041–2070 jämfört med referensperioden. En längre period utan nederbörd kan leda till allvarlig torka.

Klimatscenerierna visar tydligt att *vegetationsperiodens* längd ökar och att den kommer att fortsätta öka i framtiden, vilket kan påverka reservatets artsammansättning. Idag är vegetationsperioden i Blekinge 211 dagar, men i ett framtida klimat (år 2041–2070) beräknas den öka med 64 dygn (RCP 8,5). En förlängd vegetationsperiod kan delvis ge positiva effekter. Gamla träd får en bättre tillväxt och kan klara insekts- och svampsjukdomar bättre. En längre vegetationsperiod ger dock mer avdunstning från vegetationen, vilket i sig bidrar till vattenbrist under sommarhalvåret, då avdunstningen bedöms bli större än nederbörden. Behovet av vegetationsröjningar kommer också öka. Avsaknad av frost under vintern och en varmare och fuktigare vintertemperatur bedöms gynna skadegörare, invasiva främmande arter och sjukdomar. Redan idag finns den invasiva växten strandkotula på stränderna i naturreservatet. I närområdet växer parkslide och vresros som kan riskera att sprida sig till naturreservatet. Ett varmare klimat innebär också att arter i behov av vintervila får svårare att klara sig.

2.4.2 Havsnivåförändringar

Temperaturökningen i atmosfären leder till stigande havsnivåer. I takt med att havet stiger kommer *medelvattenståndet* att öka, eftersom havsnivån stiger snabbare än landhöjningen. Under perioden 1995–2014 var medelvattenståndet i Sölvesborgs kommun 14 cm (RH2000), men till år 2050 förväntas det stiga 37 cm (sannolikt intervall 28 till 46 cm) för scenario SSP2-4,5 och 38 cm (intervall 29 till 49 cm) för scenario SSP5-8,5, enligt SMHI. Havsnivåhöjningen kommer sedan att fortsätta. År 2100 beräknas havsnivån ha stigit 67 cm (50 till 90 cm) för scenario SSP2-4,5 och 88 cm (64 till 119 cm) för scenario SSP5-8,5 i Sölvesborgs kommun. Ökat medelvattenstånd med 88 cm i vid

Näsnaabbarna skulle innebära att strandängarna och en del av gräsmarken på Näsnaabbarna översvämmas (se figur 25). Utöver höjningar av medelvattenståndet kommer även högvattensituationer uppkomma på grund av mer tillfälliga vädersituationer. Markfuktighetskartan (se figur 26), som visar naturlig markfuktighet och vattenflöden, ger också en indikation på var det kan uppstå översvämningar.

Klimatförändringarna kommer, förutom förhöjda vattentemperaturer, även leda till minskad saliniteten (salthalt) i havet, vilket innebär att utbredningen av marina arter kommer minska eller helt försvinna i många havsområden.

Figur 25. Prognoskarta för havsnivåer på Näsnaabbarna. Mörkblå ytor är beräknad ökad medelvattennivå år 2100 för scenario SSP5-8,5 och ökat medelvattenstånd med 88 cm. Reservatsgränsen svartstreckad linje. © Länsstyrelsen Blekinge © Lantmäteriet Geodatasamverkan.

Figur 26. Nutida markfuktighetskarta Näsnaabbarna. Reservatsgränsen svartstreckad linje. © Länsstyrelsen Blekinge © Skogsstyrelsen.

2.4.3 Vilda kulturväxtsläktingar (Crop Wild Relatives)

Vilda kulturväxtsläktingar (Crop Wild Relatives, förkortat CWR på engelska) är vilda växtarter som är nära besläktade med odlade grödor, som olika spannmål, grönsaker, frukt eller foderväxter. Många moderna grödor saknar den genetiska mångfald som finns hos deras vilda släktingar och många egenskaper har också försvunnit i förädlingsprocesserna. De vilda växterna kan tåla köld, översvämningar eller torka bättre, ha olika sorters resistens mot skadedjur och sjukdomar, eller vara bättre anpassade till säsongsmässiga skillnaderna, som exempelvis dagsljusets varierande längd här i Norden. Dessa naturligt förekommande egenskaper kan vara avgörande för att kunna utveckla nya grödor anpassade till framtida utmaningar, såsom klimatförändringar.

Många vilda kulturväxtsläktingar är vanliga arter idag, men blir samtidigt alltmer hotade i naturen. Eftersom de har anpassat sig till det geografiska område där de växer är det viktigt att bevara dem i sin naturliga miljö (*in situ*-bevarande). För att så snabbt som möjligt kunna upptäcka negativa förändringar behöver såväl arterna som deras habitat övervakas. Naturreservat kan spela en viktig roll här. NordGen, som driver ett projekt gällande vilda kulturväxtsläktingar i Norden, har tagit fram nationella listor med prioriterade arter.

2.5 Källförteckning

Litteratur, rapporter, inventeringar, underlagsmaterial, mm

Olsén, Lars-Göran. 2000. Inventering av mollusker.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2017. *Beslut 2017-12-20 om bildande av Naturreseptatet Västra Näsnabben i Sölvesborgs kommun.*

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2017. *Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0410155 Näsnabarna, Sölvesborgs kommun.*

Internetkällor

Artdatabanken. 2025. Artfakta. <https://www.slu.se/artdatabanken/>

Artportalen. 2025. <https://www.artportalen.se/>

Lantmäteriet. 2025. Historiska kartor. Lantmäteristyrelsens arkiv. Mjällby socken, Laga delning för Siretorp år 1754, akt nr 10-JÄS-67 <https://historiskakartor.lantmateriet.se/hk/viewer/internal/I24-17:1/4c4d535f4932342d31373a31/lms2/LMS/Mj%C3%A4llby%20socken%20Siretorp%20nr%201-15/Laga%20delning>

Lantmäteriet. 2025. Historiska kartor. Lantmäteristyrelsens arkiv. Mjällby socken, Storskifte 1806 (10-mjä-20) <https://historiskakartor.lantmateriet.se/hk/viewer/internal/10-mj%C3%A4-20/00049cz5/lm10/REG/10-mj%C3%A4-20/Storskifte>

Lantmäteriet. 2025. Historiska kartor. Lantmäteristyrelsens arkiv. Mjällby socken, Laga skifte för Siretorp 1-15 <https://historiskakartor.lantmateriet.se/hk/viewer/internal/I24-17:4/4c4d535f4932342d31373a34/lms2/LMS/Mj%C3%A4llby%20socken%20Siretorp%20nr%201-15/Laga%20skifte>

Lantmäteriet. 2025. Historiska kartor. Rikets allmänna kartverks arkiv. Häradsekonomiska kartan, 1915-19, Sölvesborg 4-11 [Historiska Kartor och Akter - Häradsekonomiska kartan - Sölvesborg, 4-11](https://historiskakartor.lantmateriet.se/hk/viewer/internal/I24-17:4/4c4d535f4932342d31373a34/lms2/LMS/Mj%C3%A4llby%20socken%20Siretorp%20nr%201-15/Laga%20skifte)

Riksantikvarieämbetet. 2025. Fornsök. <https://app.raa.se/open/fornsok/>

SGU 2025: Berggrund 1:50 K – databas

SGU 2025: Jordarter 1:100 K-1:250 K – databas

SMHI. 2025. Fördjupad klimatscenariotjänst. Blekinge län. https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/fordjupade-klimatscenarioer/met/blekinge_lan/medeltemperatur/rcp85/2011-2040/year/anom

SMHI. 2025. Framtida medelvattenstånd, xx kommun. <https://www.smhi.se/klimat/stigande-havsnivaer/framtida-medelvattenstand-1.165493>

Muntliga och skriftliga kontakter

Hawén, Anders Thaug, Hans, Skräddarmarkens Stugförening. 2025. Historisk information om marknamn med mera.

3 Planerad markanvändning och skötsel

Syftet med skötselplanen är en långsiktig och sammanhållen skötsel för området, som gynnar natur- och friluftlivsvärdena i enlighet med naturreservatets syfte. Planen är vägledande, men inte juridiskt bindande. Möjligheterna att genomföra planerade åtgärder är beroende av tillgängliga ekonomiska resurser för skötsel av länets naturreservat.

3.1 Övergripande mål för skötseln

Målet med naturreservatets skötsel är att bevara, främja, vidareutveckla, bitvis återställa och vid behov restaurera områdets biologiska och ekologiska värden knutna främst till värdefulla naturmiljöer i ett kulturpräglat landskap på två listerländska nabbar, med terrestra miljöer såsom öppna och busk- och trädklädda betesmarker med kalkgräsmark och strandmiljöer med inslag av havsstrandäng, ädellövskog, samt marina miljöer med små skär, vegetationsrika mjukbottnar, rev och andra hårbottnar, och att utveckla förekommande naturtyper och livsmiljöer. Näsnabbarna ska bevaras som ett representativt exempel på västra Blekinges kustbygders strandnära odlingslandskap, med välhävdade naturbetesmarker, såväl öppna som busk- och trädbärande. Området ska hysa gynnsamma livsmiljöer för dess arter av fåglar, insekter, fiskar, växter, kryptogamer och andra organismer knutna till områdets kustmiljöer samt marina miljöer. Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten och ett attraktivt besöksmål.

3.2 Generella riktlinjer

Betesdriften ska utgöra stommen i skötseln, som ska kompletteras med riktade skötselåtgärder i busk- och trädsikt. Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för växt- och djurlivet sparas, såsom grova träd, senvuxna träd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd, vindfällan och lågor såväl på land som i vatten samt blottade sandtor i soliga lägen. Blommande buskar sparas så länge de inte utgör igenväxningsvegetation. Flerskiktade och heterogena bryn eftersträvas mot öppna områden, framför allt nära havet. Främmande trädslag och buskar tas bort. Vid nedtagande av träd och buskar bör grenar, toppar och klenved av ek, bok och andra ädellövträd, liksom av hassel, i största möjliga mån lämnas kvar i högar på solexponerade platser, helst i sydvända bryn. Åtgärden gynnar flera ovanliga skalbaggar som länen i sydöstra Sverige har ett stort ansvar för att bevara. Död ved av lövträd ska i så stor utsträckning som möjligt lämnas inom området. Död ved kan också samlas i mindre högar som faunadepåer.

Alla skötselåtgärder inom naturreservatet, till exempel nedtagande och uttransport av träd och buskar, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vatten, vedinsekters fortplantning samt växt- och djurliv i övrigt undviks. Vid nedtagande av träd och buskar är det viktigt att, utöver grov ved, även i största möjliga mån lämna kvar grenar, toppar och klenved av ek, bok och andra ädellövträd, liksom av hassel och en. Lagg gärna klenveden i högar i sydvända bryn eller på andra solexponerade platser. Åtgärden gynnar flera ovanliga skalbaggar som länen i sydöstra Sverige har ett stort ansvar för att bevara. Vid röjningar bör lägsta möjliga stubbhöjd eftersträvas, för att skada vilande knoppar vid basen. Då minskar antalet stubbskott, liksom behovet av upprepad röjning. Färskt lövvirke som ska flisas eller borttransporteras får inte lagras i naturreservatet under vedinsekternas huvudsakligaste flygtid (perioden april-juli), om det inte kan ske på ett för vedinsekterna säkert sätt. Lövveden attraherar vedinsekter från långa

avstånd och flisas den eller forslas bort förstörs fortplantningsbiotopen. Övertäckning med fångstved ovanpå kan vara en fungerande metod om virket behöver lagras i reservatet. Metoden bör om möjligt även tillämpas vid eventuell lagring i närheten av naturreservatet.

Bevarande av genetiskt lokala varianter av arter är också viktigt i bevarandet av biologisk mångfald. Om det av naturvårdsskäl behöver planteras in organismer i naturreservatet ska lokalt genmaterial i första hand användas. Genmaterial av främmande proveniens får endast användas om det är av stor vikt ur naturvårdessynpunkt för förstärkning eller återintroduktion av bestånd och det inte finns möjlighet att producera lokalt genmaterial. Så nära besläktat genetiskt material som möjligt ska i så fall eftersträvas.

Kulturrestiska lämningar såsom husgrund, stenmurar och odlingsrösen ska bevaras, hållas fria från inträngande vegetation och om möjligt åskådliggöras. Detta sker praktiskt genom att de hålls fria från uppväxande sly och buskar, samt om möjligt synliggörs från stigar och vandringsleder. Stenar som fallit ner från exempelvis stenmurar och husgrunder läggs tillbaka. Ny sten får inte läggas på kulturrestiska lämningar, om det inte görs i syfte att restaurera objektet. Vid eventuell restaurering får inte objektets ursprungliga karaktär ändras, genom att exempelvis göra om en enkelmur till en dubbelmur eller väsentligt ändra höjd på den. Kulturlämningar får inte skadas enligt föreskrifterna i Kulturmiljölagen (1988:950). Fårhuset ska bevaras och om ekonomisk möjlighet finns kan gärna plåttaket ersättas med halm/vasstak som det haft förut. Båtkåsar bevaras och kan nyttjas. Om möjligt sätts det även upp informationsskyltar vid intressanta kulturrestiska objekt.

Markerade stigar och vandringsleder ska vara framkomliga och trädskiktet intill dessa ska ses över regelbundet. Döda eller döende träd tas åt sidan om de kan utgöra fara för allmänheten. Träd som fallit eller hotar falla ned över stigar, stängsel, byggnader, kulturrestiska lämningar eller tomtmarker får fällas, kapas, flyttas och lämnas kvar på lämplig plats inom naturreservatet. Kan fara undanröjas genom att träden beskärs eller toppkapas, ska de inte tas ner. Om möjligt görs högstubbar av träden. Död ved som ligger olämpligt eller i för stora mängder på en plats får flyttas till andra delar av naturreservatet. Strandstädning ska göras vid behov.

Årlig naturvårdsinriktad betesdrift ska ske inom större delen naturreservatets landdelar.

Skötselåtgärder i och vid marina miljöer ska inriktas på att stärka rovfiskpopulationerna och ekologisk konnektivitet genom att återskapa förlorade habitat och rekryteringsområden. Detta kan göras genom att anlägga våtmarker och restaurera nyckelbiotoper, som tångsamhällen samt ängar av ålgräs och andra kärlväxter, vid relevanta lokaler. Strandzonerna ska vara ekologiskt funktionella. Det innebär att befintliga konstruktioner som utgör stor negativ påverkan, exempelvis genom skuggning eller som förhindrar organismer, sediment och organiskt material att sprida sig, kan utredas om de behöver tas bort. Marint skräp, som förlorade fiskeredskap, ska tas bort. För att minska läckage av näring och koldioxid kan tångvallar (ansamlingar av uppspolad undervattensvegetation) rensas bort. Detta bör göras med minimal påverkan på tångflugor och andra insekter.

Invasiva främmande arter som finns inom naturreservatet utgör ett hot mot naturreservatets bevarandevärden och ska därför kontrolleras och bekämpas på lämpligt sätt, exempelvis genom upp- eller nedgrävning samt täckning med markduk eller liknande. Detta gäller samtliga skötselområden inom reservatet och omfattar invasiva och främmande arter såväl på land som i vatten. Bekämpning ska ske på lämpligt sätt utifrån rådande

lagstiftning, kunskapsläge och erfarenheter. Vid bekämpningsåtgärder ska största möjliga hänsyn tas till områdets bevarandevärden och inte fler åtgärder vidtas än vad som är nödvändigt. Långsiktig övervakning och kompletterande bekämpningsåtgärder är nödvändiga så att de invasiva främmande arterna inte återkommer genom reproduktion eller nyetablering. En inventering av eventuell förekomst av invasiva främmande arter bör göras inom hela naturreservatet och vid behov ska en åtgärdsplan upprättas. Vid planering av skötselåtgärder inom naturreservatet ska förebyggande åtgärder vidtas för att förhindra oavsiktlig spridning av främmande invasiva arter till reservatet, till exempel via maskiner, arbetskläder eller andra redskap. Vid förekomst av invasiva främmande arter ska samtliga maskiner som arbetar i vatten eller inom andra områden i reservatet rengöras noga både före och efter utförda åtgärder i reservatet för att undvika spridning av dessa arter.

Hot och negativ påverkan

Konkreta (nu pågående) hot mot naturreservatets prioriterade bevarandevärden, som kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter och skötsel, är i *terrestra miljöer* (de som berör särskilda skötselområden nämns även under respektive skötselområde):

- Igenväxning av betade och på annat sätt hävdade marker, med värdefull hävdgynnad flora och fauna.
- Brist på döda träd och döende ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.
- Bristande träd- och buskföryngring, som kan ge kontinuitetsbrott av bland annat äldre grova och/eller vidkroniga träd.
- Bristande beteshävd i naturbetesmarkerna.
- Förekomst av invasiva främmande arter.

Konkreta hot i naturreservatets marina miljöer är:

- Lokal bottenstörning i grundområden på grund av sjöfartstrafik och båtliv.
- En obalans i den marina näringsväven.
- Förekomst av invasiva främmande arter, som svartmunnad smörbult.
- Ett konkret hot som endast delvis kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter och skötsel är övergödning i havet, kontinuerliga utsläpp av olja och bottenfärger från sjötrafik och båtliv samt förekomst av andra miljögifter som bromerade difenyletrar (PBDE), kvicksilver (Hg), tributyltenn (TBT) och andra organiska tennföreningar.

Möjliga (potentiella) hot, som inte är aktuella idag, men som kan hota naturreservatets prioriterade bevarandevärden om de uppstår (eller om åtgärder utförs på felaktigt sätt) och som man därför behöver vara uppmärksam på i terrestra miljöer exempelvis:

- Utebliven hävd i fodermarker.
- Felaktigt betestryck (såväl för lågt som för högt beroende på markslag och naturvärden), beteshävd med för naturvärdena olämpliga djurslag, för kraftigt eller för litet markslitage i betesmarker (olika för olika naturtyper).
- För hårt betestryck och för kraftigt eller felaktigt utförda röjningar är hot mot smalgrynssnäcka (EU's habitatsdirektiv).
- Tillskottsutfodring av betesdjur, som kan ge en gödslingsseffekt i markerna eller på annat sätt ge skadlig påverkan på naturreservatets naturvärden.

Ytterligare konkreta eller potentiella hot, som dock inte kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter eller skötsel, är klimatförändringar.

Potentiella hot i naturreservatets marina miljöer är:

- Bristande konnektivitet inom och emellan kustvattenförekomster, vilket är en viktig förutsättning för gynnsamt tillstånd för många organismer.
- Större oljeutsläpp.
- Ökad sjöfart, båttrafik och besöksstryck/friluftsliv.,
- Dragning av kabel- och rörledningar.
- Ensidigt och intensifierat fiske.
- Vissa fiskemetoder (nätfiske) som kan drabba dykande sjöfåglar.
- Spridning, konkurrens och förändrad artsammansättning på grund av invasiva främmande arter, som svartmunnad smörbult.
- Hög predation på rovfisk av säl och skarv.

Ytterligare konkreta eller potentiella hot, som dock inte kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter eller skötsel, är klimatförändringar som leder till exempelvis havsnivåhöjning och förhöjd vattentemperatur. Likaså hot som minskad salinitet, havsförsurning, onaturlig grumling i vattnet på grund av aktiviteter/åtgärder utanför naturreservatet och utifrån kommande utsläpp av näringsämnen, olja eller andra förorenade ämnen samt marint makro- och mikroskräp.

Klimatanpassning

Klimatförändringar kan komma att kräva förändringar i skötseln av naturreservat. Förhållanden i naturområden kommer att förändras med klimatet. Den skötsel som tidigare varit lämplig kan behöva anpassas efter nya omständigheter. Det finns flera parametrar att ta hänsyn till för anpassning till ett förändrat klimat. Man bör till exempel prioritera att gynna variationsrika miljöer, med avseende på såväl topografi som makro- och mikroklimat. Vattenhållande förmåga i skog och våtmarker är också en värdefull egenskap, vid exempelvis extrema skyfall, höga flöden och torka.

För Näsnabbarnas havsmiljöer kan klimatförändringar innebära lägre salinitet på grund av ökad nederbörd, ökad övergödning med större mängder algbloomningar (framför allt av blågröna alger) på grund av förhöjd temperatur, syrebrist med botten-död samt förändrat förhållande mellan växtplankton och bakterier (till de senares fördel) på grund av ökad humushalt. Klimatförändringar kommer troligen att ha en betydande påverkan på hela näringskedjan. Ökad övergödning och lägre salinitet missgynnar viktiga marina arter som ålgräs, blåstång, sågtång, kräkel, sill, torsk och blåmussla.

Bevarandet av naturreservatets prioriterade naturvärden kan komma att kräva olika skötselplaneringar utifrån ett förändrat klimat. Vid skötsel är det viktigt att planera för:

- Långvarig hetta och torka, likväl som blöt mark, som kan skapa problem för betesdjur i betesmarker. Åtgärder för att bemöta detta kan exempelvis vara tryggad dricksvattenförsörjning, sol- och värmeskydd, betesplanering och flyttning av betesdjur under säsongen. Även kompletterande betesmarker och alternativa djurslag kan vid behov övervägas.

- Igenväxningstakten kan öka på gräsmarker, liksom kring skyddsvärda träd. Detta kan exempelvis bemötas med förlängd betessäsong eller fler betesdjur samt regelbunden röjning.
- Strandängshabitat kan förloras på grund av höjd vattennivå (se figur 25, kapitel 2.4.2 Havsnivåförändringar). För att inte förlora strandängshabitat på grund av stigande havsnivåer bör möjligheterna för habitatvandring inåt land utredas.
- Skogar och skyddsvärda träd kan drabbas av svamp- och insektsanknutna träd-sjukdomar, vilket kan leda till försvagning och utdöende av trädindivider. Ett artrikt, olikåldrigt, varierat trädskikt ökar områdets tålighet vid framtida klimatförändringar och skapar även förutsättning för ökad biologisk mångfald. Det är viktigt att gynna föryngring av efterträdare. Använd inhägnader eller burar om det behövs. Om nyplantering behöver ske för att bevara naturreservatets naturvärden ska i första hand lokalt genetiskt material användas (se även ovan i kapitel 3.2 under "Generella riktlinjer").
- Risken ökar för att invasiva eller andra expansiva arter kan konkurrera ut skyddsvärda arter som är naturligt hemmahörande i området.

Behov av inventeringar och utredningar

Nedanstående inventeringar och utredningar finns det behov att utföra inom naturreservatet, när möjlighet finns. De inventeringsbehov som berör särskilda skötselområden nämns även under de skötselområdena.

- Inventering av pollinerande insekter, med särskilt fokus på gaddsteklar och fjärilar, samt undersökning av förutsättningarna för dem inom området.
- Inventering av kryptogamer, i gräsmarker och trädbärande marker samt våtmarker. Inventering av marksvampar i gräsmarker är prioriterad.
- Inventering av fåglar, med särskilt fokus på häckande arter i buskrika betesmarker.
- Inventering av dyngbaggar och andra insekter knutna till naturbetesmarker.
- Inventering av marina preciserade bevarandevärden (enligt Ramverket för marint områdesskydd) inom reservatets havsområde.

Särskilt i småvatten efter våtmarksprojektets genomförande, därefter återkommande:

- Inventering av groddjur i våtmarker, med särskilt fokus på strandpadда.

3.3 Indelning i skötselområden

Naturreseptatet har delats in i 3 skötselområden (se Skötselplanebilaga 8: ”Skötselområden”). Ett skötselområde kan bestå av flera olika ytor på olika platser inom naturreseptatet, dock med samma bevarandemål och grundskötsel. Inom skötselområdena finns även delområden, med likartad grundskötsel, men där vissa åtgärder skiljer sig åt.

Skötselområde 1. Betesmarker

Skötselområde 2. Övriga landområden

Skötselområde 3. Marina områden

3.4 Mål och åtgärder för skötselområden

3.4.1 Skötselområde 1: Betesmarker

Areal: 21,3 hektar, varav:

Delområde 1a: 2,6 hektar

Naturtyper: *Kalkgräsmarker* (6210), 11,8 hektar
Näringsrik bokskog (9130), 0,6 hektar
Öppen kultiverad gräsmark, 4,9 hektar
Strand, 4 hektar

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av nästan hela reservatets landområde på både Västra och Östra Näsabben. Naturbetesmarkerna består av såväl öppna som buskrika gräsmarker, kantade av steniga stränder mot vattnet och med inslag av träddungar. Området har sedan lång tid tillbaka i huvudsak hävdats genom bete, tidvis med inslag av slåtter- eller åkerbruk. Betesmarkerna karaktäriseras av torr- och friskängar med en artrik och hävdberoende flora. Terrestra naturvärdena är framför allt knutna till hävdade öppna och buskrika hagmarker med artrik flora och fungi, små havsstrandängar som påverkas av naturliga vattenståndsväxlingar och till lundartad ädellövskog med bok.

Figur 27. Stenmuren ligger i en ägogräns från 1840-talets laga skifte. Öppen kultiverad gräsmark närmast till vänster, på platsen för en hägnad lycka med 'kastejord' enligt 1754 års karta. Strandremsa med inslag av strandäng till höger om stenmuren. Vy söderut på Östra Näsabben, intill Lillevik.

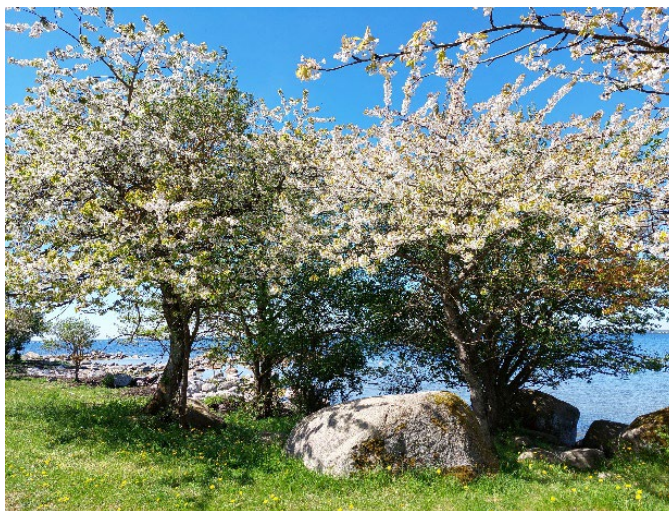
Inom skötselområdet finns flera prioriterade strukturer och funktioner såsom senvuxna, gamla ädellövträd och hålträd, stående och liggande död ved i olika former och nedbrytningsstadier, död ved i våta/fuktiga miljöer, blommande och bärande träd och buskar, brynmiljöer, stenmurar, sten- och blockrika marker, gräsmarker och strandängar med tydlig betespåverkan och nötkreatursspillning, samt blottade sandytter med varmt mikroklimat och strandmiljöer med påverkan av vattenståndsväxlingar. I naturbetesmarkerna har även de prioriterade arterna smalgrynsnäcka,

flikros, luddfingerört liten kärrmaskros, scharlakansvaxskivling, blårödling sin huvudutbredning, liksom busktörne. Stenmurar och en välbevarad fägata är tydliga spår av äldre tiders hägnadssystem.

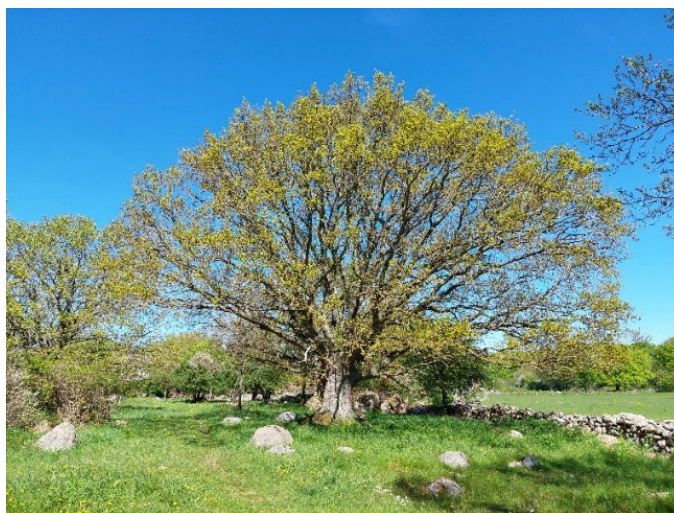
Större delen av betesmarkerna tillhör naturtypen *kalkgräsmarker* (6210). I gräsmarkens fältskikt finns ett 20-tal rödlistade hävdberoende arter. Bland dessa märks framför allt luddfingerört, busktörne, backsippa och fläckmaskros samt svamparna scharlakansvaxskivling och blårödling. Dessutom förekommer orkidéerna Sankt Pers nycklar och göknycklar samt nattviol. Buskskiktet domineras av slån och hagtorn, med inslag av apel, en och berberis samt flera ros-arter, som den rödlistade flikrosen. Trädskiktet i betesmarken är relativt ungt, i huvudsak lågvuxet, med ek, bok, ask, vildapel, fågelbär, björk och asp. På Västra Näsnabben växer flera tidigare ympade aplar. Enstaka äldre vidkroniga träd av främst ek finns. Det förekommer områden med *öppen kultiverad gräsmark*, främst på de ytor som historiskt varit ängs- och åkermark. På Näsnabbarna finns flera ängssvampar som är beroende av bete, bland annat den rödlistade arten scharlakansvaxskivling. Den av EU listade arten smalgrynsnäcka lever här. Till rödlistade djur inom reservatet hör silversmygare och strandskata.

Strandzonen runt nabben är relativt stenig, med små inslag av havsstrandängsvegetation och driftvallar med ilandflutna alger. Busktörne växer på den övre, lite torrare delen av strandängen. Den är karaktärsart för kalkrika betade strandängar. Vid stranden växer bland annat saltgräsarter och ältranunkel.

Det finns mycket höga naturvärden knutna till skötselområdets kalkgräsmarker med öppna och buskbeväxta betesmarker, som på senare tid varit igenväxta men annars har lång hävdkontinuitet. De senaste åren har det gjorts restaureringar i form av buskröjningar och betestrycket har ökat. Restaureringarna sker inom EU-projektet LIFE RestoRed.

Figur 28. Blommande aplar på Västra Näsnabben.

Figur 29. På Västra Näsnabben växer några vidkroniga ekar.

Figur 30 och 31. Purpurskinn är en iögonfallande trädlevande svamp som här ses på ett hålträd, en äldre förgrenad bok.

På Östra Näsnabben finns en bokdominerad träddunge av naturtypen *näringsrik bokskog* (9130) med alm i kanten. Det är en gles lundartad skog med en del gamla träd, varav flera är förgrenade, något hålträd, några knotiga, andra med rakare stam. Mängden död ved är måttlig, mest liggande grenar och någon enstaka stående stam. Purpurskinn är en trädlevande svamp som växer här på bok. Det finns även en tall- och grandunge.

En sträcka på 100 meter av fägatan ligger inom betesmarken, i reservatets nordvästra del där den viker av mot Västra Näsnabben. Längs den delen av fägatan växer en rad med gamla hamlade pilar, delvis med ihåliga stammar.

På Östra Näsnabben finns ett äldre kallmurat fähus och en fiskebod med tillhörande båtkåse. Den gamla samfällda fiskeplanen nyttjas fortfarande som båtuppläggningsplats och i strandkanten finns stenkåsar, som används till lokalbefolkningens småbåtar, samt någon liten brygga. På båda uddarna ligger några äldre militära anläggningar, i form av värn från Per-Albinlinjen, som inte används längre.

Delområde 1a omfattar ett 2,6 hektar stor yta med *öppen kultiverad gräsmark*, belägen i norr mellan Västra och Östra Näsnabben och innanför Lillevik. Ytan har en flerhundraårig historik som ängs- och åkermark och är omgärdad av stenmurar. Hagen har i nuläget inga dokumenterade höga flora-, fungi- eller faunavärden.

Figur 32. Gammal tidigare hamlad pil med ihålig stam, i fägatan på Västra Näsnabben.

I södra delen av beteshagen bildas vattensamlingar vid riklig nederbörd/högvatten. Länsstyrelsen planerar ett våtmarksprojekt här genom att anlägga dammar. Betesmarken anses som en lämplig plats för anläggning av småvatten för strandpadda samt reningsvåtmark för fördröjning av dagvatten. I dagsläget finns det ett öppet dike, kallat Norra diket, som ansluter norrifrån och passerar under fägatan och vattnet rinner kulverterat genom betesmarken ut i viken. Det finns även ett dike, kallat Västra diket, som ansluter från nordväst och passerar under den västra fägatan för att mynna i beteshagen.

Strandpadda är ett i Sverige hotat groddjur som förekommer sparsamt i grunda strandnära småvatten och hållkar längs Blekinges, Skånes, Hallands och Bohuslans kuststräcka. Naturreservatet hyser idag ingen strandpadda, men populationer finns inom spridningsavstånd. På Listerlandet finns några viktiga lokaler för arten. Det föreligger ett ständigt hot mot att populationer trängs undan eller att lokaler torkar ut eller växer igen. Därför finns ett behov av att skapa fler lämpliga habitater i närheten av befintliga lokaler för att ge arten en chans till etablering på nya platser.

Bevarandemål

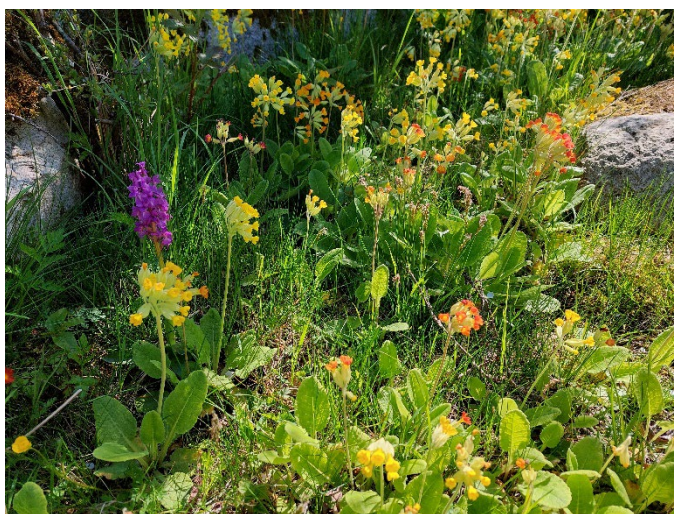
Det övergripande målet är att bevara, återskapa och vidareutveckla hävdpräglade betesmarker, med allt från öppna strandängar och gräsmarker med solitära, solbelysta ädellövträd till mer buskrika, slutna halvskuggiga partier, och med höga flora-, fungi- och faunavärden knutna till lång hävdkontinuitet.

Området bevaras som ett representativt exempel på västra Blekinges kustbygders strandnära odlingslandskap, med välhävda naturbetesmarker, såväl öppna som busk- och trädbärande. Betesdriften utgör stommen i skötseln, som kompletteras med riktade skötselåtgärder i busk- och trädsikt. Det förekommer hamlade träd.

Det finns minst 11,8 hektar *kalkgräsmarker* (6210). Gräsmarken är starkt präglad av hävd. Det finns spridda träd och buskage, men förekomsten av

Figur 33. De buskrika betesmarkerna har lång historik. Röjning och beteshävd behövs för att bevara naturvärdena. Här delar med röjningsbehov på Östra Näsnabben.

Figur 34. Gullviva är en typisk art för kalkgräsmarker. Här i olika färger och tillsammans med orkidén Sankt Pers nycklar.

träd och buskar som bedöms som igenväxningsvegetation är liten. Det finns gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till dessa. Det finns gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller mulm. Det förekommer död ved i olika dimensioner, såväl stående som liggande i olika nedbrytningsstadier, inklusive levande träd med döda träd- delar. Kärlväxtfloran är artrik och domineras av hävdgynnade arter. De typiska arterna gullviva och backnejlika förekommer i livskraftiga populationer, liksom de prioriterade arterna luddfingerört, flikros, liten kärrmaskros, scharlakansvaxskivling, blårodling och smalgrynsnäcka.

Det finns cirka 0,6 hektar *näringsrik bokskog* (9130). Bok är dominerande trädslag, med inslag av andra ädellövträd som exempelvis alm. Det finns gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till bok och andra ädellövträd. Trädsiktet är olikåldrigt och flerskiktat. Skogen uppvisar spår efter naturliga störningar. Det finns gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller mulm. Det finns rikligt med död ved i olika dimensioner, såväl stående som liggande i olika nedbrytningsstadier, inklusive levande träd med döda träd- delar. Gran eller främmande trädslag tillåts inte ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området.

Strandzonen med inslag av havsstrandäng är starkt präglad av hävd. Obetade tuvor och rator får förekomma. Förekomsten av igenväxningsvegetation eller invasiva arter är liten. Kärlväxtfloran är artrik och dominerad av hävdgynnade arter såsom busktörne, som är karaktärsart för kalkrika betade strandängar.

Invasiva arter ska hållas på så låg nivå som möjligt inom betesmarken.

Hot

Ett konkret hot mot naturvärden i skötselområdet är igenväxning av betade marker, med värdefull hävdgynnad flora, fungi och fauna. Bristande beteshävd bidrar till igenväxning. För hårt betestryck och för kraftigt eller felaktigt utförda röjningar kan vara hot mot smalgrynsnäcka (EU's habitatsdirektiv). Bristande träd- och buskföryngring som kan ge kontinuitetsbrott av bland annat äldre grova och/eller vidkroniga träd är ett hot liksom brist på döda träd och döende ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.

Ökad ansamling av ilandfluten tång eller andra alger kan leda till övergödning och utarmning av flora och fauna. Förekomst av invasiva främmande arter, såsom kotula, vresros och parkslide kan påverka artsammansättningen negativt.

Potentiella hot, som inte kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter eller skötsel, är klimatförändringar. Möjligheten till bete påverkas av klimatförändringarna. Vegetationsperiodens längd ökar samtidigt som torra somrar kan leda till att kvalitén på betet är för dålig för att hålla betesdjur.

Skötselåtgärder

- Markerna hävdas årligen genom naturvårdsinriktad betesdrift, med lämpligt betestryck och gärna i sambete eller växelbete med olika djurslag.
- Utglesning och röjning i träd- och buskskikt för att uppnå bevarandemålen.
- Blommande och bärande buskar och träd, som gynnar fjärilar och andra insekter, av exempelvis hagtorn, vildapel, slån och rosor, gynnas som solitärer, i väl sammanhållna grupper och i brynzoner. Spara även lämpliga efterträdare i träd- och buskskikt, samt skydda dem från betande djur vid behov.

- Hamling av pilar med flera lövträd sker återkommande. Riktlinje är 5–6 års mellanrum, men kan ske oftare. Nyhamling av lämpliga ersättningsträd sker vid behov (av pil eller exempelvis ask). Unga träd inhägnas för att skyddas från att betas, om det behövs. För gamla förvuxna hamlingspräglade träd, som inte går att återhamla på grund av att de då riskerar att försvagas och dö, bör kronavlastande åtgärder göras för att förlänga trädets livslängd, om det är möjligt och inte hotar trädets överlevnad.
- Røjning av igenväxningsvegetation i öppen gräsmark.
- Røjningsrester av i området naturligt förekommande arter kan lämnas kvar i högar på lämpliga platser i reservatet, gärna i soliga, varma lägen, under förutsättning att det inte försvårar områdets skötsel eller hotar dess naturvärden (genom exempelvis näringsläckage eller övertäckning av värdefulla växtplatser). Ris som sparas i högar fungerar som skydds- och häckningsplats för småfåglar och andra djur. Vid för stor mängd kvarvarande ris efter røjningar kan det forslas bort eller eldas på plats.
- Bevara stående torrträd och hålträd i största möjliga mån. Död ved lämnas kvar, under förutsättning att den inte hotar områdets naturvärden.
- Gran hålls tillbaka och eventuella inslag av främmande träd- eller buskarter röjs bort.
- Översyn av stängsel sker regelbundet och underhålls vid behov.
- Kulturhistoriska lämningar, som exempelvis husgrund och stenmurar, hålls fria från igenväxningsvegetation. Om möjligt sätts det även upp informationsskyltar vid intressanta kulturhistoriska objekt.
- Fähuset bevaras och underhålls och om ekonomisk möjlighet finns kan gärna plåttaket ersättas med halm/vasstak som det haft förut.
- Båtkåsar bevaras och kan nyttjas.
- Båthus och bryggor underhålls.

Behov av inventeringar

Inventeringar behöver göras av områdets pollinerande insekter (med särskilt fokus på gaddsteklar och fjärilar), av kryptogamer, såsom marksvampar, i träd-bärande marker, av fåglar med särskilt fokus på häckande arter i buskrika betesmarker samt av dyngbaggar och andra insekter knutna till naturbetesmarker.

För delområde 1a:

Länsstyrelsen planerar våtmarksåtgärder på gräsmarksytan innanför stenmurarna i delområde 1a.

Figur 35. Innanför stenmurarna ligger ytan för våtmarksprojektet. I söder skymtar Lillevik.

I projektet vill man skapa småvatten för möjlig etablering av strandpadda samt reningsvåtmark för fördröjning av dagvatten.

I våtmarksprojektet kommer dessa båda önskemål om att anlägga småvatten för strandpadda och samt reningsvåtmark för fördröjning av dagvatten kunna tillgodoses. Förutom att ytan tas i bruk för våtmarksåtgärderna så kommer den att användas till betesmark.

Istandsättningsåtgärder

Anlägga småvatten väl utformade och anpassade för strandpadda. Öppna upp den dagvattendräningsring som går under åkermarken och skapa en mindre våtmark med fokus på vattenrening och vattenbuffring. Anlägga nya passager för dagvattnet under fägatorna.

Skötselåtgärder

Underhåll av dammar och diken med tillhörande anordningar inom våtmarksområdet. Rökning av igenväxningsvegetation. Bete.

Behov av inventeringar

Återkommande inventeringar och uppföljningar behöver göras av områdets groddjur.

3.4.2 Skötselområde 2: Övriga landområden

Areal: 0,37 hektar, varav:

Delområde 2a: fägata ca 0,2 hektar

Delområde 2b: strand ca 0,1 hektar

Figur 36. Här börjar fägatan längst i öster och den kantas av stenmurar. Beteshage inom reservatet till vänster.

Beskrivning

Till skötselområdet hör de övriga landområden inom reservatet som inte ingår i betesmarken.

Delområde 2a utgörs av den fägata som sträcker sig utmed reservatets norra gräns på en sträcka av 420 meter, från stranden i öster fram till nordväst om delområde 1a. Denna fägata lär ha kommit till efter laga skiftes införande 1843, åtminstone finns den planerad på skifteskartan. Fägatan, även kallad Vångavägen, brukas i den östra delen av kreatursägare

för transporter. Den används även av gående, liksom västra delen av fägatan, kallad Lillstigen. Fägatan kantas av stenmurar. Längs med delar av fägatan växer äldre träd av bok och björk samt hasselbuskar och snår av björnbär och slån bland annat. Fägatan är ett populärt vandringsstråk som binder samman Västra och Östra Näsnabben.

Delområde 2b: Denna strandremsa ligger utanför betesmarken. Marken består mest av sand. Det växer bland annat vass i strandkanten. En stig, delvis belagd med stenplattor, leder längs stranden från fägatan söderut till betesmarken vid båtkåsarna. Vid högvatten är den under vatten och periodvis ej framkomlig. Tång spolats upp med vågorna.

Bevarandemål

Det övergripande målet är att bevara och vidareutveckla områdets naturvärden, i fägatan såväl som på stranden.

Fägatan har framkomlig vandringsled. Den östra delen är framkomlig för jordbrukets behov av transporter. Det kan växa träd, liksom spridda buskar av exempelvis hassel längs med fägatan. Björnbärssnår, slånbuskar med flera igenväxningsarter utgör inte hinder för framkomligheten.

Strandzonen formas av naturliga vattenfluktuationer. Stigen är framkomlig, när vattennivån så tillåter.

Hot

Ett konkret hot mot naturvärden i skötselområdet är igenväxning. Förekomst av invasiva främmande arter kan påverka artsammansättningen negativt.

Skötselåtgärder

För delområde 2a:

- Utglesning och röjning i träd- och buskskikt för att uppnå bevarandemålen.
- Röjning av igenväxningsvegetation.

För delområde 2b:

- Röjning av igenväxningsvegetation längs stigen.
- Röjning av vassområden.
- Bortrensning av ilandfluten tång.

3.4.3 Skötselområde 3: Marina områden

Areal: 164,2 hektar, varav

Delområde 3a: 146 hektar

varav *Stora vikar och sund* (1160) 19,6 hektar

Övrigt marint vatten 126,4 hektar

Delområde 3b: 18,2 hektar

Varav *Rev* (1170) 14,2 hektar

Biogent rev (1171) 4 hektar

Delområde 3c: ca 0,07 hektar

Skär i Östersjön (1620)

Beskrivning

Delområde 3a utgörs av naturtypen *Stora vikar och sund* (1160) i ett område som sträcker sig innanför (norr om) en linje från Västra Näsnabbens sydspets mot ost-sydost. Naturtypen har ett begränsat inflöde av sötvatten och ligger skyddad från kraftiga vågor. Botten kan utgöras av olika substrat samt habitatkomplex med artrika bottenlevande växt- och djursamhällen. De grunda vikarna har ofta naturligt hög närsaltshalt, bra sikt-djup samt höga vattentemperaturer under vår och sommar vilket bidrar till viktiga rekryteringsområden för framför allt varmvattenkrävande fiskarter, som gädda och abborre. Naturtypen utgör även viktiga födosökslokaler och rastplatser för sjöfågel. *Stora vikar och sund* är en hotad (sårbar) naturtyp enligt Helcom (2013) och bedöms ha otillfredsställande status i Östersjön enligt Sveriges senaste rapportering till EU (2020). Resten av delområdet tillhör *Övrigt marint vatten*.

Enligt modellerade data (Marmoni) utgörs delområdets av grunda hård- och mjukbottnar. Hårdbottensubstratet består av block samt stora och små stenar och mjukbottensubstratet domineras av sand med inslag av grovsand, grus och små stenar. Hårdbottarna finns främst i västra delen av skötselområdet längs med nabbarnas kustlinje och mjukbottarna finns främst i öster och täcker större delen av Sandviken. Ungefär ner till fyra meters djup täcks mjukbottarna av en artrik vegetation som domineras av kärlväxter, som ålgräs, borstnate, hårsärv, skruvnating, borststräfsse och ålnate. Ålgräset har större djuputbredning än de andra kärlväxterna och dominerar även den totala vegetationsförekomsten i skötselområdet. Mjukbottarna utgör även ett lämpligt substrat för annan vegetation, som frilevande blåstång och sudare. På hårdbottarna finns fastsittande blås- och sågtång, men även kräkel, släkten av kilrödblåd/rödblåd och perenna trådalger.

Delområde 3b utgörs av naturtypen *Rev* (1170) runt Timan och Tre Stenar samt *Biogena rev* (1171) i reservatets sydvästra del. Naturtypen utgörs per definition av botten med över 50% täckningsgrad av hårda substrat. Reven kan antingen vara topografiskt avskilda från omkringliggande havsbotten eller utgå från land. Revmiljön karaktäriseras ofta av en zonering av bottenlevande växtsamhällen med hög primärproduktion och en hög artrikedom av alger. Välmående tång- och rödalgsamhällen med hög täckningsgrad (minst 25%) är en förutsättning för en hög biologisk mångfald bestående av fisk, musslor, mossdjur och andra mjuk- och hårbottenarter. I naturtypen förekommer ett antal undertyper, såsom undervattensklippor, biogena rev och organogena rev. Naturtypen *rev* är hotad (sårbar) enligt Helcom (2013) och bedöms ha dålig status i Östersjön enligt Sveriges senaste rapportering till EU (2020).

Vid Timan och Tre Stenar är djupet mindre än 1 meter och bottenmiljöerna utgörs av hårdbottnar som består av block samt stora och små stenar. Dessa områden är klassade som rev. Enligt modelleringar (Marmoni) är sågtång och kräkel de vanligaste växtarterna inom skötselområdet men även fastsittande blåstång, rödblåd/kilblad samt brun- och trådslickar är vanligt förekommande. Det har inte genomförts en riktad inventering av tång- och rödalgsamhällena, men enligt Marmoni förekommer blåstång med täckningsgrader på minst 10% i skötselområdets revmiljöer. Täckningsgrader för sågtång och kilrödblåd/rödblåd är inte bedömd inom Marmoni.

I Sydvästra delen av reservatet finns ett område med *Biogent rev* (1171) bestående av blåmusselbäddar som når täckningsgrader om minst 10% men även högre (minst 25%) på vissa lokaler. Enligt Marmoni förekommer blåmusselbäddarna tillsammans med rödalger, som kräkel och släkten av rödblåd/kilrödblåd.

Delområde 3c utgörs av några mycket små skär ute i havet, av naturtypen *Skär i Östersjön* (1620). Ungefär 500 meter sydväst om Västra Näsnabbens sydspets ligger Timan och ungefär 300 meter rakt väster om uddens norra del ligger Tre stenar. De består av urberg eller morän och oftast finns ingen egentlig jordmån. Skären är trädlösa. Vegetationen består av arter som är anpassade till torka, vind- och saltpåverkan. Vissa skär består av kala klippor och stenar. I naturtypen ingår den anslutande undervattensvegetationen, med fastsittande alger och filtrerande djur. Blåstång är vanligt förekommande. Skären kan utgöra häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. Där sparsam vegetation förekommer betas den naturligt av gäss och andra fåglar. Skären är inte närmre undersökta. Enligt Helcoms rödlista över biotoper, habitat och biotopkomplex är Skär i Östersjön klassad som nära hotad (NT) och bedöms ha otillfredsställande status enligt Sveriges senaste rapportering till EU (2020).

Bevarandemål

Skötselområdets ekosystem är väl fungerande. Förekommande invasiva främmande arter, som svartmunnad smörbult, har inte negativa effekter på skötselområdets naturvärden.

Skötselområdet har god vattenkvalitet och naturlig vattenomsättning. Marint skräp förekommer inte och befintliga konstruktioner, onaturlig grumling, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt fysisk påverkan i form av sjötrafik och båtliv medför ingen negativ påverkan på skötselområdets naturvärden.

Skötselområdet bidrar till att skapa förutsättningar för organismer att förflytta sig och spridas längs kusten. Befintliga konstruktioner har ingen en väsentlig påverkan på spridningsförmågan för organismer, sediment eller organiskt material.

För delområde 3a finns 19,6 hektar *stora vikar och sund* (1160) med en naturlig artsammansättning och variation av bottensediment. Naturtypen präglas av mjukbottnar med friska, högvuxna och artrika kärlväxtsamhällen med stora förekomster av ålgräs, men även inslag av kransalger, frilevande blåstång och andra alger. Ängar av ålgräs och andra kärlväxter har en naturlig utbredning med täckningsgrader på minst 25% och det finns förutsättningar för kransalger samt tångsamhällen att nå lika höga täckningsgrader.

Det finns god förekomst av kustlevande rovfisk, som abborre och gädda, som bidrar till friska bestånd av habitatbildande vegetation genom trofiska kedjeeffekter. Det finns goda förutsättningar för en artrik bottenfauna, med förekomster av blötdjur (som östersjömussla), kräftdjur (som *Bathyporeia pilosa*), havsborstmaskar (som bakborstig rovmask).

Delområdet hyser lämpliga livsmiljöer för naturreservatets prioriterade arter blåstång, kräkel, sågstång och ålgräs, liksom för naturtypens typiska växtarter som borstnate, borststräfsa, hårsärv, skruvnating och ålnate, samt typiska djurarter som abborre, blåmussla och gädda. Skötselområdet fungerar som födosöks- och rekryteringsområde för

abborre, gädda och sill samt andra fiskarter och vattenlevande djur. Skötselområdet utgör även födosöksområde och rastplats för kust- och sjöfågel.

De marina preciserade bevarandevärdena (enligt Ramverket och handlingsplanen för marint områdesskydd i Egentliga Östersjön) vikar och sund, ängar av ålgräs och andra kärlväxter, perenna brunalg, rödalgsamhällen och rekryteringsområden för kustlevande rovfisk, har gynnsamt tillstånd.

För delområde 3b finns cirka 18 hektar *rev* (1170), varav cirka 4 hektar är *biogena rev* (1171). Reven präglas av hårbottenar med naturliga strukturer och intakt zonering av bottenlevande växt- och djursamhällen. De biogena reven präglas av mattliknande strukturer av blåmusslor som ska ha förutsättningar för en rik mångfald av mjuk- och hårbottensarter. Det finns lokaler med blåmusselbäddar samt tång- och rödalgsamhällen som når täckningsgrader på minst 25%. Det finns goda förutsättningar för en artrik bottenfauna, med förekomster av blötdjur (som blåmussla) och kräftdjur (som märkräfter).

Skötselområdet hyser lämpliga livsmiljöer för naturreservatets prioriterade arter blåstång, kräkel och sågtång, liksom för naturtypens typiska växtarter, som molnslick, sudare och trådslick, samt typiska djurarter, som blåmussla. Skötselområdet fungerar som födosöksområde och lämpligt rekryteringsområde för sill och andra fiskarter samt vattenlevande djur. Skötselområdet kan även fungera som födosöksområde för bottenlevande fisk och sjöfågel, som ejder och andra dykänder.

De marina preciserade bevarandevärdena (enligt Ramverket och Handlingsplanen för marint områdesskydd i Egentliga Östersjön) rev, blåmusselbäddar, perenna brunalg och rödalgsamhällen, har gynnsamt tillstånd.

För delområde 3c finns ca 0,07 hektar *skär i Östersjön* (1620) med en naturlig artsammansättning och zonering av undervattensvegetation. Naturtypens marina miljöer präglas av hårbottenar med naturlig utbredning av fastsittande alger, som kräkel, blå- och sågtång, och det finns goda förutsättningar för algsamhällen att nå höga täckningsgrader (>25%).

Hot

Vissa hot mot skötselområdenas naturvärden utgörs av påverkansfaktorer som inte kan regleras inom ramen för naturreservatet, som till exempel havsnivåhöjning, förhöjd vattentemperatur, minskad salinitet, havsförsurning, onaturlig grumling i vattnet på grund av naturliga processer, aktiviteter eller åtgärder utanför naturreservatet och utifrån kommande övergödning, utsläpp och läckage av olja och andra kemikalier, samt marint makro- och mikroskräp. Hot i skötselområdena som delvis kan regleras inom ramen för naturreservatet är dock:

Sjöfart som yrkestrafik och fritidsbåtar (inkluderar vattenskoter och annan vattensport) orsakar lokal störning på grunda havsbottenar och bottenlevande organismer. Sjöfart orsakar även förändrade hydromorfologiska förhållanden med ökad resuspension (en process där sedimentpartiklar från havsbotten virvlas upp och blandas med ovanliggande vattenmassor) genom propellerpåverkan, svall och ankring. Dessa faktorer har särskilt stor påverkan på ålgräs, kransalger, tång och blåmusslor. Sjöfart kan ge upphov till kontinuerligt ljud men även generera impulsivt ljud, exempelvis vid kavitation från propellrar, vilket kan påverka djurlivet. Sjöfart bidrar även till ett kontinuerligt utsläpp av olja

och miljögifter, exempelvis från bottenfärger, som kan påverka havsmiljöerna och dess organismer. Fritidsbåtar kan även medföra utsläpp av bad-, disk- och tvättvatten.

Även exploatering och fysisk påverkan, som byggnationer, muddring, dragning av kabel- och rörledningar orsakar skador på havsbottnar och bottenlevande organismer och kan leda till förlust av habitat och rekryteringsområden samt förändrade hydromorfologiska förhållanden med ökad resuspension.

Lokal övergödning på grund av läckage från hushåll och jordbruk i landområden intill reservatets orsakar ökad grumlighet i vattnet, syrefattiga botten samt hög tillväxt av påväxtalger och drivande algmattor, vilka i sin tur orsakar förlust av habitatbildande växter.

Invasiva främmande arter kan spridas och utkonkurrera andra arter, vilket kan leda till förändrad artsammansättning.

Högt fisketryck, miljögifter samt förlust av habitat och rekryteringsområden (utbredning och kvalitet) på grund av olika byggnationer kan leda till betydande rekryteringsstörningar bland kustlevande rovfisk, samt minskade rovfiskbestånd i antal individer och individstorlek. I sin tur hotas låga rovfiskbestånd av predation av fågel och marina däggdjur, som skarv och säl, men även av en obalans i näringsväven med stora bestånd av småfisk, som storspigg.

Skötselåtgärder

Skötselområdena utvecklas främst genom intern dynamik. Därutöver utförs:

- Avlägsnande av marint skräp, exempelvis förlorade fiskeredskap,
- Bekämpning av invasiva främmande arter, exempelvis svartmunnad smörbult, eller andra arter som kan hota områdets naturvärden, vid behov,
- Avlägsnande av drivande algmattor och rensning av tångvallar (ansamlingar av uppspolad undervattensvegetation) vid behov för att minska sekundärt näringsläckage. Detta utförs med minimal påverkan på tångflugor och andra djur som nyttjar tångvallar,
- Åtgärder för att förhindra/minska näringsutsläpp och läckage från land till skötselområdets havsmiljöer.

Behov av inventeringar och utredningar

- **Inventering** av skötselområdet, utifrån marina preciserade bevarandevärden (enligt Ramverket och handlingsplanen för marint områdesskydd i Egentliga Östersjön), bör genomföras för ökad kunskap om bevarandevärden och nödvändiga åtgärder.
- **Utredning** av behovet av åtgärder för att stärka bestånd av rovfisk och andra nyckelarter av fisk, som sill och torsk, exempelvis genom införande av fiske-regleringar, samt skyddsjakt på säl och skarv eller andra åtgärder för att minska predation på fiskbestånd,
- **Utredning** av behovet av införande av hastighetsbegränsningar för att skydda habitat och känsliga växter från svall och resuspension,
- **Utredning** av behovet av att anordna rekommenderade ankringsplatser för att minska påverkan på havsbottnar och bottenlevande organismer,

- **Informationsinsatser** för att uppmärksamma båtburna besökare om fritidsbåtars påverkan på marina miljöer och hur de kan motverkas. Om möjligheten finns ska information om föreskrifter och känsliga marina miljöer finnas i appar för navigering till sjöss eller liknande verktyg.

För delområde 3a dessutom:

- **Utredning** av behovet av restaurering av undervattensmiljöer, som återplantering av ålgräsängar, men även andra kärlväxter, tång och kransalger.

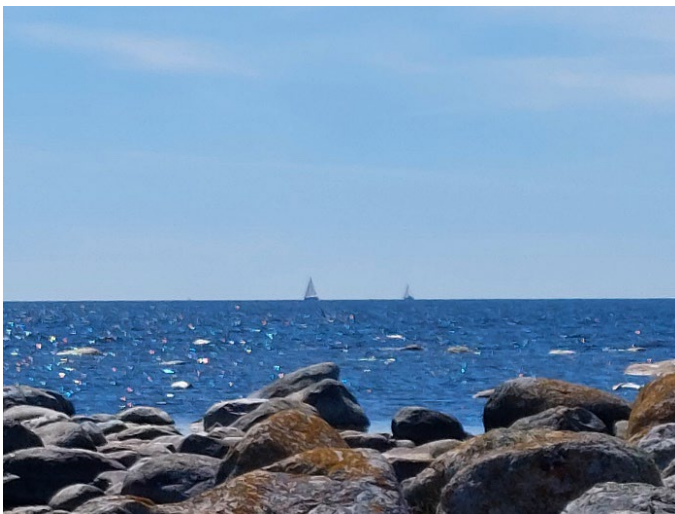
För delområde 3b dessutom:

- **Utredning** av behovet av restaurering av undervattensmiljöer, som återplantering av tång- och rödalgsamhällen och återskapande av musselbäddar.

3.5 Friluftsliv och turism

Beskrivning

Naturreseptatet naturvärden, naturskönhet, potential som strövområde och dess kulturpräglade landskap gör det till ett mycket intressant besöksområde. Reservatet har ett tätortsnära läge och kan nås antingen från hamnen i Västra Näs eller från Sandviken. Särskilt Västra Näsnabben är ett populärt och viktigt närströvområde och även fälgatan

Figur 37. Havet ligger öppet utanför Näsnabbarna. Segelbåtar skymtar här vid horisonten. Gott om fritidsbåtar rör sig i området.

används flitigt som vandringsled. Det finns en markerad vandringsled runt Västra Näsnabben. En möjlighet är att förlänga vandringsleden, från fälgatan ut över Östra Näsnabben med förbindelse till Västra Näsnabben via en spång vid Lillevik. Det finns ett vindskydd med grillplats ute på Västra Näsnabbens södra del. Fritidsfiskare ses fiska från stränderna. Området är flitigt använt av båtburna närboende såväl som besökare. Anordningar för friluftslivet är markerade på kartan i skötselplanebilaga 9.

Tillgänglighet

Inom naturreseptatet Näsnabbarna finns inga särskilda tillgänglighetsanordningar. Det saknas anordningar som skulle kunna öka tillgängligheten till naturupplevelser inom naturreseptatet, som exempelvis hårdgjorda ledsträckor till särskilda besökspunkter eller rundslingor, eller tillgänglighetsanpassade vilbänkar, rastplatser och toaletter på lämpliga platser.

3.5.1 Anordningar för friluftslivet

Bevarandemål

Målet för friluftslivet inom naturreservatet Näsnabbarna är att erbjuda besökare möjlighet att vistas i ett naturskönt område och lära sig mer om områdets naturvärden kopplat till dess geovetenskapliga och kulturhistoriska utveckling, dels kunna erbjudas möjlighet till rekreation genom att vistas i ett naturskönt landskap. Friluftslivet får inte bedrivas på ett sätt som hotar naturreservatets naturvärden.

Det finns framkomliga vandringsleder och stigar. Det finns sittbänk på något ställe. Det finns rastplats med vindskydd och grillmöjlighet. Väl underhållna informationstavlor med karta och beskrivning av naturreservatet Näsnabbarna finns vid ingångar till reservatet och kan gärna finnas på fler lämpliga platser. Anordningar för friluftslivet utformas på ett sätt som minskar risken för förstörelse eller oönskat slitage på de natur- och kulturmiljövärden som finns i reservatet.

Istandsättningsåtgärder

- Informationsskyltar med beskrivning av reservatet sätts upp vid stigar som leder in i reservatet. Skyltar kan även sättas upp på andra lämpliga platser.
- Möjlig förlängning av vandringsleden över Östra Näsnabben med förbindelse till Västra Näsnabben via en spång vid Lillevik.

Figur 38. Ute på Västra Näsnabben finns en rastplats med vindskydd och grillplats med eldstad och sittbänkar.

Underhållsåtgärder

- Regelbunden översyn och underhåll av informationsskyltar, vandringsleder, stigar, rast- och grillplatser med mera.

4 Utmärkning av reservatsgräns

Utmärkning av reservatets gräns ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

5 Bränder och brandbekämpning

Brand anses i huvudsak vara negativt för de befintliga naturvärdena i naturreservatet Näsnabbarna. Spontana bränder i reservatet släcks enligt gällande lagar. Räddningstjänstens ansvarar för släckningsarbetet. Vid släckning bör arbetet ske med så stor

försiktighet som är möjligt utifrån rådande omständigheter. För att undvika skador på naturvärden (till exempel grova ädellövträd, hamlingspräglade träd och känslig flora), samt, om möjligt, ta tillvara eventuella positiva effekter av branden, kontaktas reservatsförvaltaren på Länsstyrelsen i så tidigt skede som möjligt för samråd. Vatten för släckningsarbete får inte tas från reservatets småvatten och groddammar.

Eftersläckning

Eftersläckningen är den fortsatta, avslutande släckningen av pyrande eld efter skogsbrand. När branden anses vara släckt eller utan uppenbar risk att sprida sig överlämnas ansvaret för eftersläckning och bevakning till fastighetsägaren. Eftersläckning bör i största möjliga mån ske på sätt så att naturvärden gynnas och inte skadas, och fastighetsägaren bör samråda med reservatsförvaltaren. Förvaltaren kan bistå i arbetet med eftersläckning och efterbevakning efter dialog med fastighetsägaren. Förvaltaren kan inte ta över det juridiska ansvaret för efterbevakning.

Åtgärd efter brand

Framtida skötselåtgärder utreds för varje enskilt område som påverkats av branden. Vid behov ändras skötselplanen genom beslut av Länsstyrelsen.

6 Jakt och fiske

Jakt

Enligt beslut för naturreservatet *Näsnabbarna* 2025-09-29 (dnr 511-2293-2021) regleras inte rätten till jakt inom reservatet, utöver de inskränkningar som anges i reservatsföreskrifterna:

- A1 – förbud mot uppförande av byggnad eller annan anläggning.
- A8 – förbud mot att röja, gallra, avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande.
- A16 – förbud mot att utan länsstyrelsens tillstånd utfodra vilda djur.
- A20 – förbud mot att utan länsstyrelsens tillstånd jaga änder och gäss.
- C20 – det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, låda, snitsel, ledmarkering, inskrift eller därmed jämförlig anordning, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt eller i samband med organiserad friluftsverksamhet.

Riktlinjer vid jakt

När jakt pågår ska tydliga skyltar om detta finnas vid alla ingångar till berört område inom naturreservatet.

Fiske

Rätten till fiske inskränks inte av reservatsföreskrifterna.

Fiske och jaktutövandet får inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan.

7 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

7.1 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter.

7.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning kommer att ske enligt gällande riktlinjer från Naturvårdsverket.

7.3 Dokumentation av skötselåtgärder

Ansvarig förvaltare dokumenterar utförda skötselåtgärder.

8 Kostnader och finansiering

Naturvårdsförvaltaren/Länsstyrelsen i Blekinge bekostar åtgärder enligt skötselplanen (förutom vad som anges nedan).

Tabell 2. Åtgärder finansierade av andra än Länsstyrelsen Blekinge.

Åtgärd	Finansiering
Underhåll av fähus	Markägare
Underhåll av privata båtkåsar/bryggor	Markägare/nyttjanderättsinnehavare
Underhåll av båthus	Markägare

9 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 3. Planerade skötselåtgärder. Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt inom naturreservatet Näsabbarna som regionalt mellan olika skyddade områden i länet. Angiven tid i tabellen för när åtgärder ska göras är riktlinjer/rekommendationer. Möjligheterna att genomföra åtgärderna är beroende av tillgängliga ekonomiska resurser, vilket är en begränsande faktor som innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla naturreservat.

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet ¹	När/frekvens ²
Gränsmarkering	Berörda reservatsgränser	Naturvårdsförvaltare	1	Snarast möjligt efter att gränsmätningen är klar
Hävd genom betesdrift	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	1	Årligen
Utglesning och röjning i träd- och buskskikt	Skötselområde 1, 2a	Naturvårdsförvaltare	2	Vid behov
Blommande och bärande buskar och träd, gynnas som solitärer, i väl sammanhållna grupper och i brynzoner. Spara lämpliga efterträdare i träd- och buskskikt, skydda från betande djur vid behov.	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	2	Vid behov

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet¹	När/frekvens²
Hamling av pilar med flera lövträd	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare		Riktlinje 5–6 års mellanrum
Nyhamling av lämpliga ersättningsträd. Unga träd inhägnas.	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare		Snarast möjligt
Röjning av igenväxningsvegetation i öppen gräsmark	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	1	Vid behov
Röjningsrester kan lämnas i högar, gärna i soliga varma lägen. Stora mängder kan forslas bort/eldas på plats.	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	1	Efter röjning
Bevara stående torrträd och hålträd. Död ved lämnas kvar, flyttas om den skadar naturvärden, utgör fara /skapar allvarlig olägenhet.	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	2	Vid behov
Gran hålls tillbaka. Främmande träd- eller buskarter röjs bort.	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare		Vid behov
Översyn/underhåll av stängsel	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare		Regelbundet/ vid behov
Kulturhistoriska lämningar hålls fria från igenväxningsvegetation	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare		Vid behov
Sätt upp informationsskyltar vid intressanta kulturhistoriska objekt	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare		Om möjligt
Strandstädning	Längs stränder i skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	3	Fortlöpande
Våtmarksåtgärder. Istandsättning, sedan skötsel och dokumentation	Delområde 1a	Naturvårdsförvaltare	1	Start 2025
Röjning av igenväxningsvegetation i fägata och längs stig	Delområde 2a, 2b	Naturvårdsförvaltare	1	Fortlöpande årligen
Bortrensning av ilandfluten tång	Längs stränder, skötselområde 2b främst/ även 1	Naturvårdsförvaltare	1/2	Fortlöpande årligen
Avlägsnande av marint skräp (exempelvis förlorade fiskeredskap)	Skötselområde 3	Naturvårdsförvaltare	3	Vid behov
Avlägsnande av drivande algmattor och rensning av tångvallar	Skötselområde 3	Naturvårdsförvaltare	3	Vid behov
Åtgärder för att minska näringsutsläpp och läckage från land till havsmiljöer	Hela reservatet	Länsstyrelsen	3	Vid behov

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet ¹	När/frekvens ²
Sätta upp informationsskyltar	Vid ingångar till reservatet	Naturvårdsförvaltare	1	Så fort som möjligt
Förlänga vandringsled över Östra Näsnabben med förbindelse till Västra Näsnabben via en spång vid Lillevik	Skötselområde 1	Naturvårdsförvaltare	1	När det är möjligt
Översyn och underhåll av informationsskyltar, rast- och grillplatser m.m.	Se bilaga 9	Naturvårdsförvaltare	1	Fortlöpande
Underhålla vandringsleder och stigar	Se bilaga 9	Naturvårdsförvaltare	1	Fortlöpande
Bekämpa, kontrollera och övervaka invasiva främmande arter	Hela reservatet	Naturvårdsförvaltare	2	Fortlöpande
Fähuset bevaras och underhålls		Markägare	3	Vid behov
Båtkåsar och bryggor bevaras och underhålls		Markägare/ nyttjanderättsinnehavare	3	Vid behov
Båthus underhålls		Markägare	3	Vid behov
Dokumentation av skötselåtgärder	Hela naturreservatet	Naturvårdsförvaltare	1	Efter utförda åtgärder
Uppföljning av bevarandemål	Hela naturreservatet	Länsstyrelsen	1	Enligt särskilt fastställd uppföljningsplan

¹Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

² Tidsangivelser (år, månader) räknas från att naturreservatet vunnit laga kraft

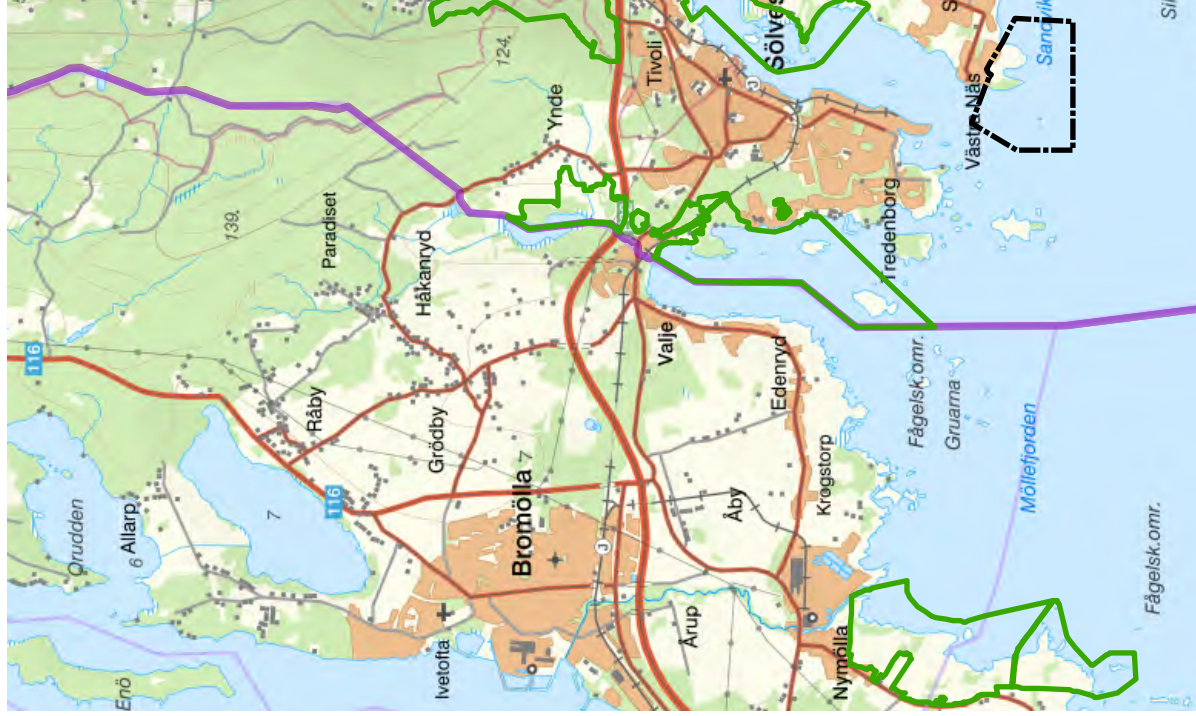
Naturreseptatet Näsabbarna i Sölvesborgs kommun har bildats i syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald genom att skydda, vårda, bevara, vidareutveckla, bitvis återställa och vid behov restaurera värdefulla naturmiljöer i såväl terrestra som marina miljöer samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Större delen av naturreseptatets landområde sammanfaller med Natura 2000-området ”SE 0410155 Näsabbarna”.

Målet med naturreseptatets skötsel är att bevara, främja, vidareutveckla, bitvis återställa och vid behov restaurera områdets biologiska och ekologiska värden knutna främst till värdefulla naturmiljöer i ett kulturpräglad landskap på två listerländska nabbar, med terrestra miljöer såsom öppna och busk- och trädklädda betesmarker med kalkgräsmark och strandmiljöer, ädellövskog, samt marina miljöer med små skär, vegetationsrika mjukbottnar, rev och andra hårbottnar, och att utveckla förekommande naturtyper och livsmiljöer. Näsabbarna ska bevaras som ett representativt exempel på västra Blekinges kustbygders strandnära odlingslandskap, med välhävdade naturbetesmarker, såväl öppna som busk- och trädbärande. Området ska hysa gynnsamma livsmiljöer för dess arter av fåglar, insekter, fiskar, växter, kryptogamer och andra organismer knutna till områdets kustmiljöer samt marina miljöer. Reseptatet ska vara tillgängligt för allmänheten och ett attraktivt besöksmål.

Bildandet av naturreseptatet Näsabbarna bidrar till att uppfylla miljömålen *Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Naturreseptatet bidrar även till att uppfylla friluftsmålen *Skyddade områden som resurs för friluftslivet, Tillgång till natur för friluftsliv, Attraktiv tätortsnära natur* och *Friluftsliv för god folkhälsa*. Naturreseptatet bidrar till att god miljöstatus (GES) enligt havsmiljöförordningen (EU:s Havsmiljödirektiv) uppnås, samt att Sverige uppfyller åtaganden enligt FN-konventionen om biologisk mångfald, Europeiska Landskapskonventionen samt EU:s Art- och habitatdirektiv. Vidare bidrar naturreseptatet till de globala målen inom Agenda 2030, främst mål 14: *Hav och marina resurser*, och mål 15: *Ekosystem och biologisk mångfald*. Naturreseptatet bidrar till att arbete enligt Ramverket för marint områdesskydd och Handlingsplanen för Egentliga Östersjön genomförs. Naturreseptatet stärker den gröna infrastrukturen i regionen, främst med avseende på skog, naturbetesmarker, skog, undervattenskärlväxter, perenna makroalger och blåmusselbankar, samtidigt som ett flertal ekosystemtjänster gynnas.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller en beskrivning av naturförhållanden och markhistoria samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske. Syftet med skötselplanen är att få en långsiktig och sammanhållen skötsel för området som gynnar natur- och friluftslivsvärdena. Planen är vägledande och inte juridiskt bindande. Möjligheterna att genomföra planerade åtgärder är beroende av att länsstyrelsen har tillgång till de resurser som krävs.

Teckenförklaring

- Gräns för naturreservatet Näsnabbarna
- Befintliga naturreservat
- Länsgräns

Naturreservatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Översiktskarta

Naturreseptatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Reservat område och gränser

Skötselplanbilaga 2

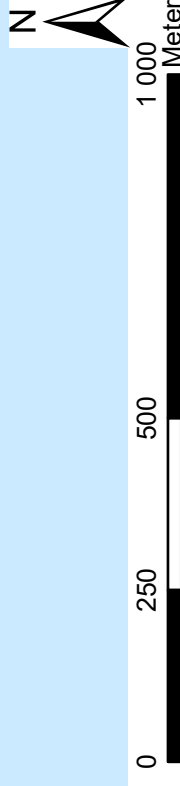
Teckenförklaring

- Gräns för naturreseptatet Näsnabbarna
- Befintligt naturreseptat
- Naturreseptatets utvidgning
- Natura 2000 SE0410155 Näsnabbarna

© Länsstyrelsen Blekinge © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Östersjön
Hanöbukten

Sandviken

Artlista, Näsnabbarna

Rödlistade, EU-listade och andra ovanliga arter och signalarter som rapporterats från reservatsområdet under senare år (Rödlistekategorier: CR = akut hotad, EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = nära hotad).

Enligt EU:s fågeldirektiv ska vi skydda och se till att alla vilda fåglar och deras livsmiljöer inom Sverige bevaras. Av Sveriges ca 350 fågelarter är 67 listade i direktivets bilaga 1. Direktivet styr också medlemsländernas möjligheter till jakt och handel av fåglar genom ett flertal regler. Detta berör fåglar som står upptagna i direktivets bilagor 2 eller 3.

ÅGP-arter är hotade arter för vilka det upprättas särskilda nationella åtgärdsprogram. Signalarter är indikatorarter som är användbara för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden.

Övriga naturvårdsarter är arter som antingen är rödlistade och som tidigare även räknats som signalarter eller arter som inte är utpekade i någon av övriga kategorier men som ändå är särskilt skyddsvärda, antingen genom att själva vara av särskild vikt eller genom att peka på områden eller naturtyper som är särskilt viktiga ur ett naturvårdsperspektiv.

Nyckelarter för Östersjön och deras biotoper upprätthåller större organismsamhällen och skapar gynnsamma förhållanden för en lång rad andra Östersjöarter.

Art	Nationell rödlista	EU's fågeldirektiv	EU's habitatdirektiv	Övrigt
Svampar				
Blodvaxskivling (<i>Hygrocybe coccinea</i>)				Signalart
Blårödling (<i>Entoloma bloxamii</i>)	NE			
Honungsvaxskivling (<i>Hygrocybe reidii</i>)				Signalart
Lädervaxskivling (<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>)	NT			
Scharlakansvaxskivling (<i>Hygrocybe punicea</i>)	NT			Signalart
Spröd vaxskivling (<i>Hygrocybe ceracea</i>)				Signalart
Vit vaxskivling (<i>Cuphophyllus virgineus s.lat.</i>)				Signalart
Alger				
Blåstång (<i>Fucus vesiculosus</i>)				Nyckelart för Östersjön
Kärlväxter				
Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	EN			
Backstarr (<i>Carex ericetorum</i>)	NT			
Backtimjan (<i>Thymus serpyllum</i>)	NT			
Busktörne (<i>Ononis spinosa subsp. spinosa</i>)	LC			Karaktärsart för kalkrika betade strandängar
Desmeknopp (<i>Adoxa moschatellina</i>)	NT			
Flikros (<i>Rosa tomentella</i>)	NT			
Fläckmaskros (<i>Taraxacum maculigerum</i>)	VU			
Jordtistel (<i>Cirsium acaule</i>)	NT			
Liten kärrmaskros (<i>Taraxacum litorale</i>)	NT			
Luddfingerört (<i>Potentilla heptaphylla</i>)	NT			

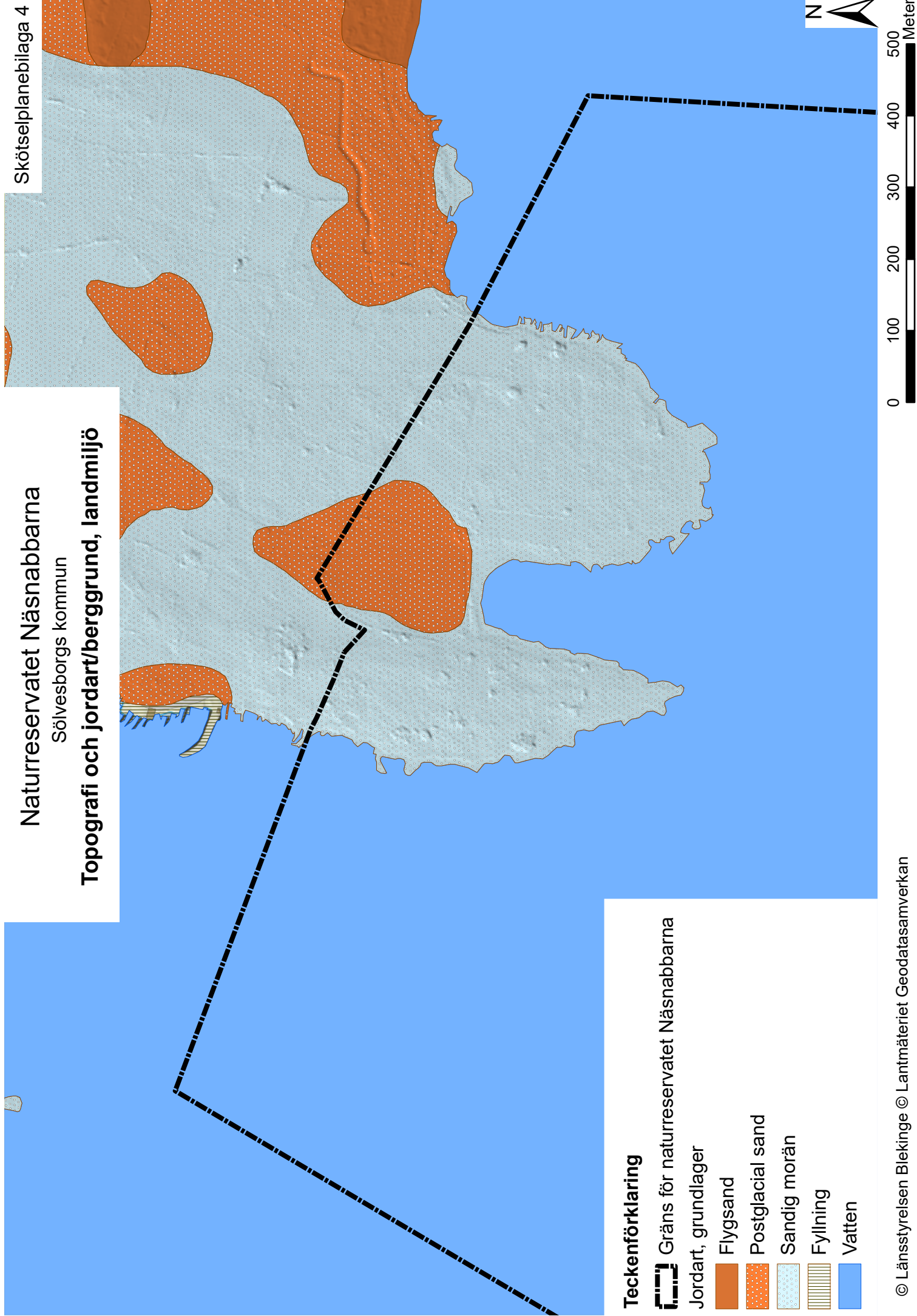
Månlåsbräken (<i>Botrychium lunaria</i>)	NT			
Plattsäv (<i>Blysmus compressus</i>)	VU			
Skogsalm (<i>Ulmus glabra</i>)	CR			
Småjungfrukam (<i>Aphanes australis</i>)	NT			
Vanlig backsippa (<i>Pulsatilla vulgaris</i> subsp. <i>Vulgaris</i>)	VU			
Vårstarr (<i>Carex caryophyllea</i>)	NT			
Ängsnattviol (<i>Platanthera bifolia</i> subsp. <i>bifolia</i>)	NT			
Ålgräs (<i>Zostera marina</i>)	VU			ÅGP fastställt
Insekter				
Mindre purpurmätare (<i>Lythria cruentaria</i>)	NT			
Rödbukig dyngbagge (<i>Rhodaphodius foetens</i>)				Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker
Silversmygare (<i>Hesperia comma</i>)	NT			
Slät dyngbagge (<i>Colobopterus erraticus</i>)				Typisk art i 6270 Silikatgräsmarker
Fåglar				* ¹
Drillsnäppa (<i>Actitis hypoleucos</i>)	NT			
Ejder (<i>Somateria mollissima</i>)	EN	Bilaga 2		
Fiskmås (<i>Larus canus</i>)	NT	Bilaga 2		
Gravand (<i>Tadorna tadorna</i>)	NT	Bilaga 2		
Rosenfink (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	NT			
Stare (<i>Sturnus vulgaris</i>)	VU			
Strandskata (<i>Strandskata</i>)	NT	Bilaga 2		
Tofsvipa (<i>Vanellus vanellus</i>)	VU	Bilaga 2		
Däggdjur				
Utter (<i>Lutra lutra</i>)	NT			
Molusker				
Smalgrynsnäcka (<i>Vertigo angustior</i>)			X	

¹ Samtliga fåglar i tabellen är fridlysta arter enl. 4 § Artskyddsförordningen. De räknas även som vilt, vilket betyder att de är fredade men kan vara jaktbara enligt jaktförordningen eller jaktlagen.

Naturreseptatet Näsabbarna

Sölvesborgs kommun

Topografi och jordart/berggrund, landmiljö

Skötselplanebilaga 4

Teckenförklaring

 Gräns för naturreseptatet Näsabbarna

Jordart, grundlager

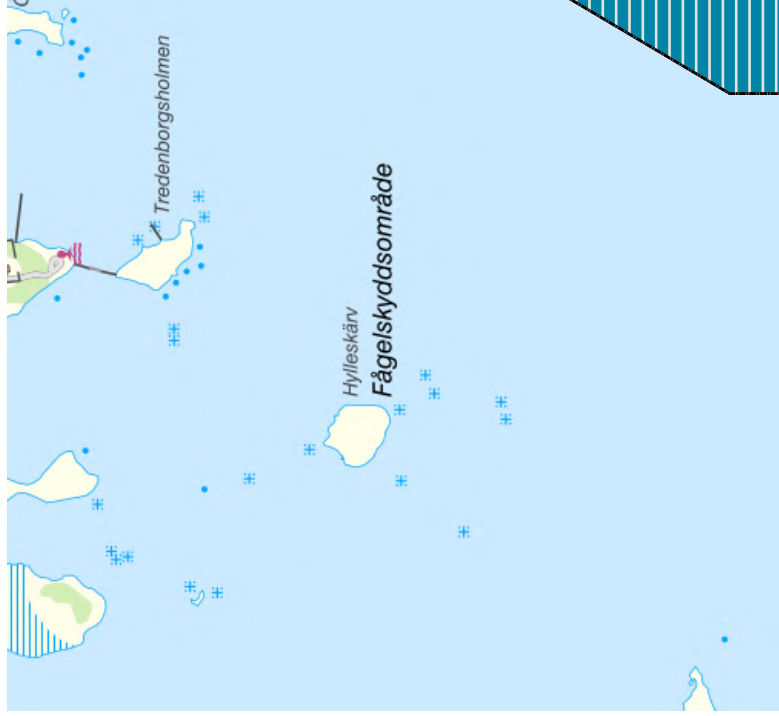
 Flygsand

 Postglacial sand

 Sandig morän

 Fyllning

 Vatten

Naturresevatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Naturtyper

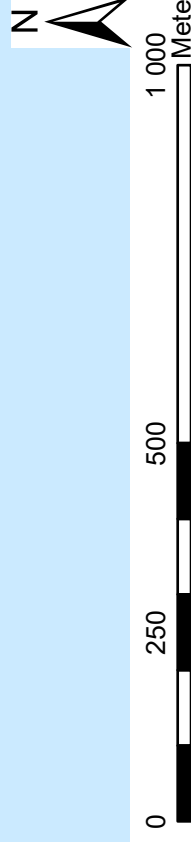
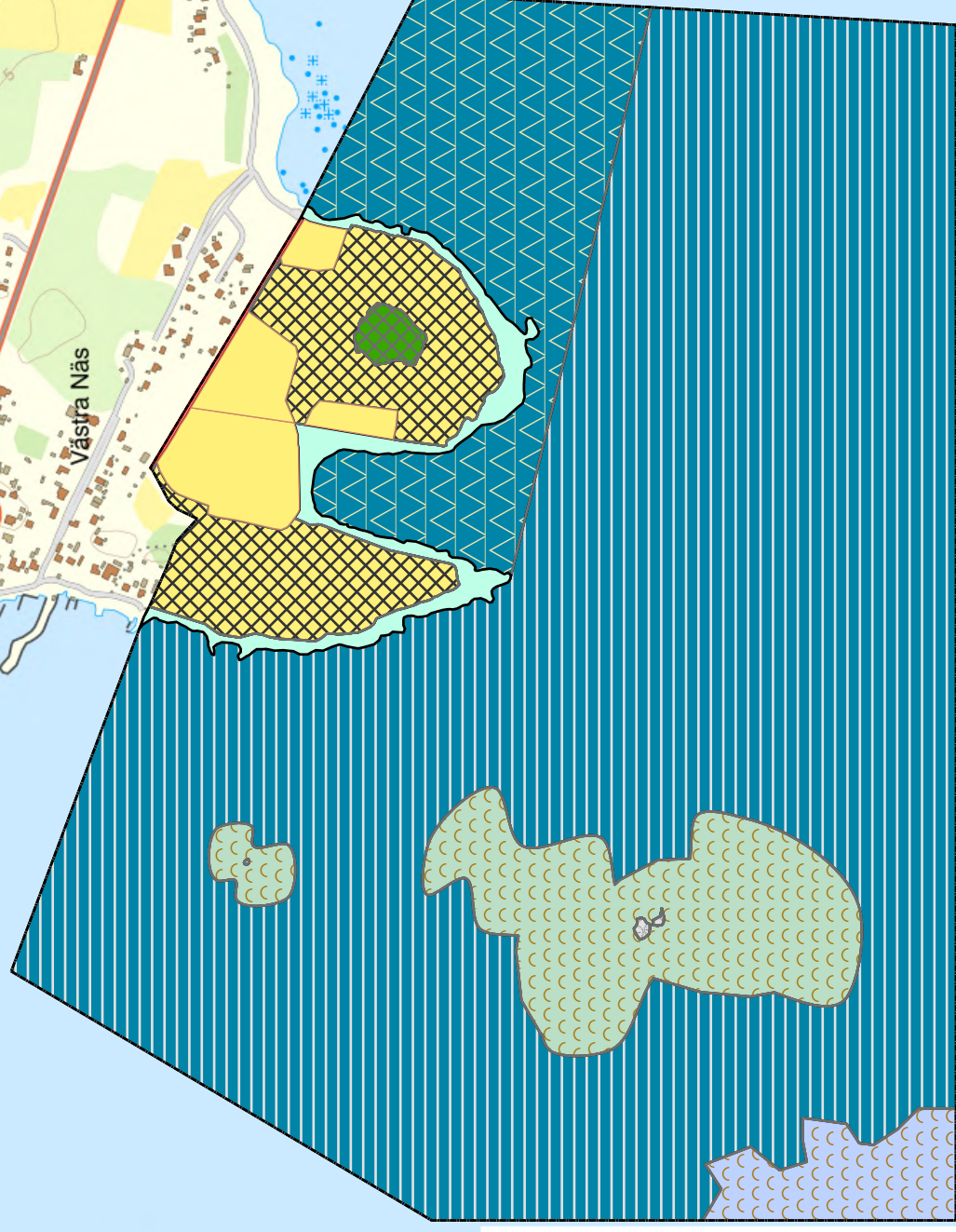

Teckenförklaring

Gräns för naturresevatet Näsnabbarna

Naturtyper

- 1000 - Marint vatten
- 1160 - Vikar och sund
- 1170 - Rev
- 1171 - Biogent rev
- 1620 - Skär i Östersjön
- 1950 - Ickenatura-strand
- 6210 - Kalkgräsmarker
- 6910 - Öppen kultiverad gräsmark
- 9130 - Näringsrik bokskog
- Fågata

Teckenförklaring

Gräns för naturreservatet Valje

Naturreservatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Markanvändning 1915

Skötselplanebilaga 6

Lantmäteriet, Historiska kartor.
Rikets allmänna kartverks arkiv.
Häradsekonomiska kartan, 1915 19,
Sölvesborg 4-11

Teckenförklaring

Gräns för naturreservatet Näsnabbarna

Naturreservatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Markanvändning 1960

Skötselplanebilaga 7a

Teckenförklaring

Gräns för naturreservatet Näsnabbarna

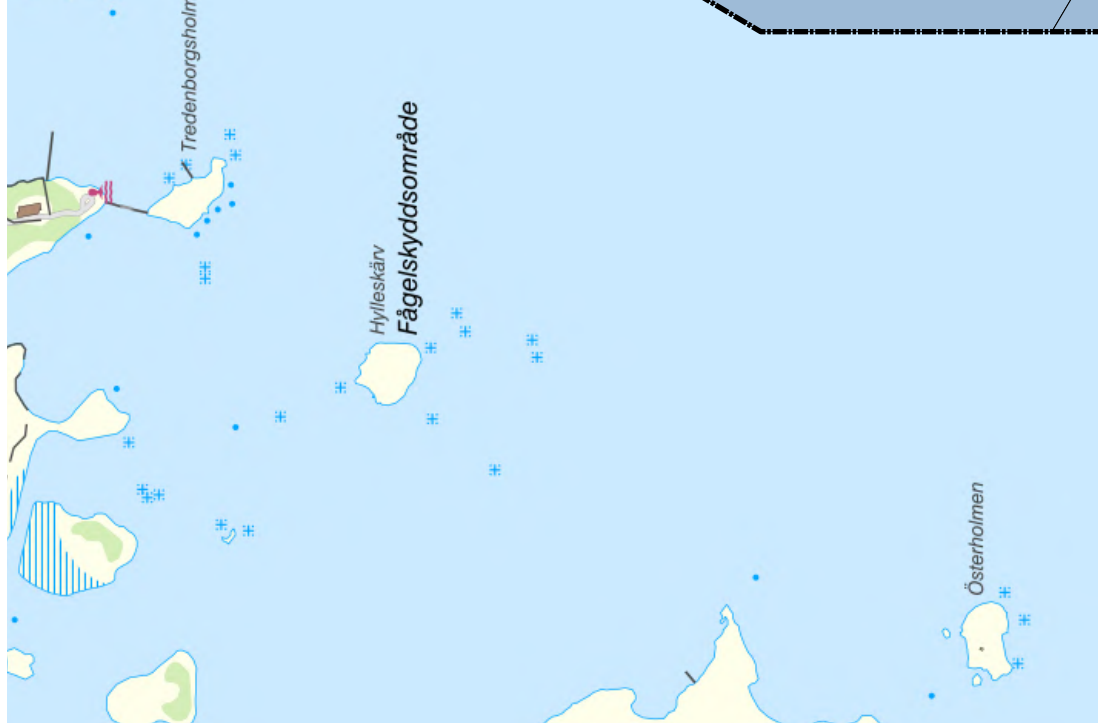
Naturreservatet Näsnabbarna

Sölvesborgs kommun

Markanvändning 2025

Skötselplanebilaga 7b

Naturreseptatet Näsabbarna

Sölvesborgs kommun

Skötselområden

Teckenförklaring

 Gräns för naturreseptatet Näsabbarna

Skötselområden

 1. Betesmarker

 2. Övriga landområden

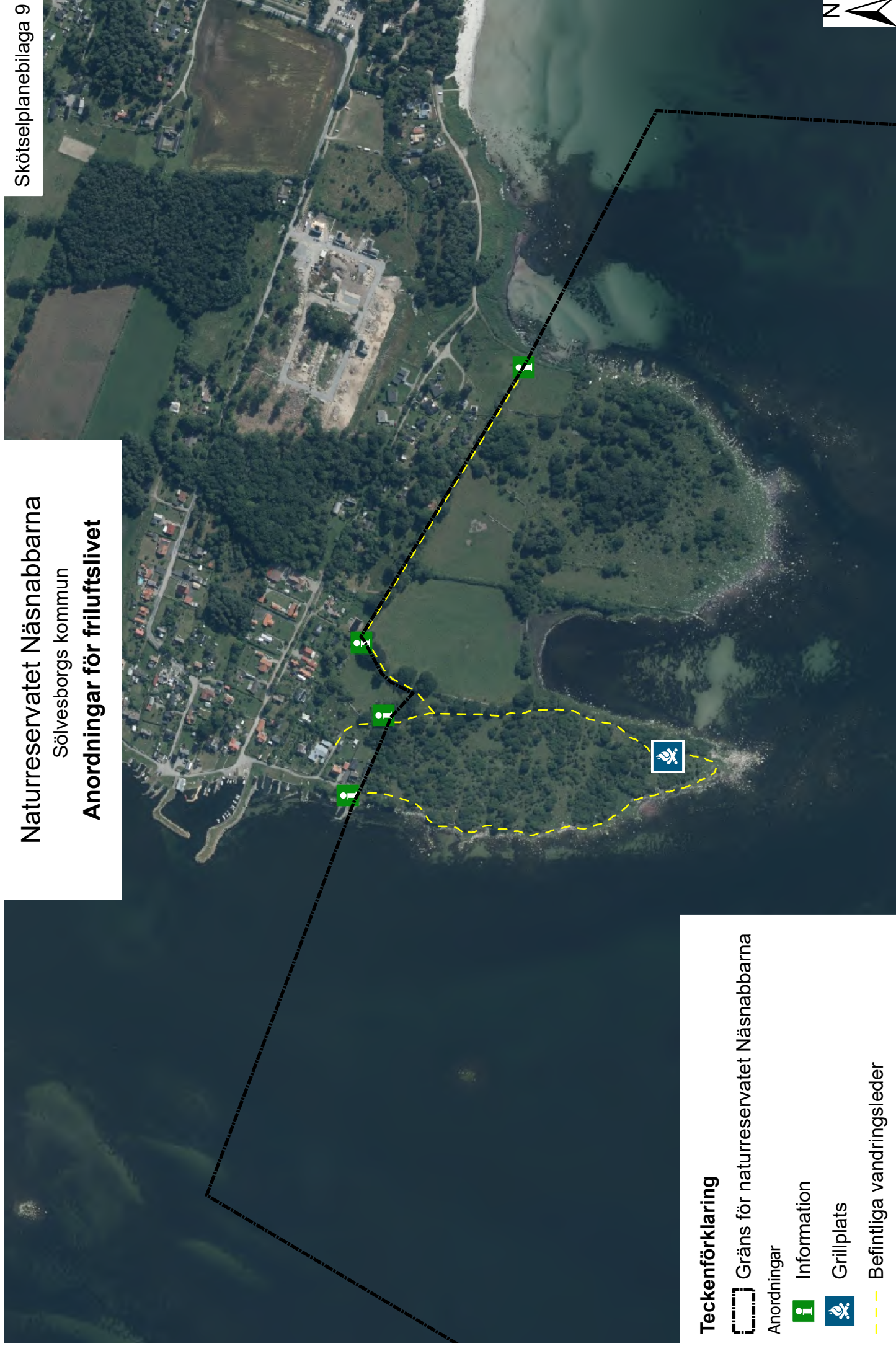
 3. Marina områden

Naturreseptatet Näsabbarna

Sölvesborgs kommun

Anordningar för friluftslivet

Skötselplanebilaga 9

Teckenförklaring

 Gräns för naturreseptatet Näsabbarna

Anordningar

 Information

 Grillplats

 Befintliga vandringsleder